

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเสนอผลการวิจัย เรื่องสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิจัยในบทนี้เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
2. สืบค้นความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดและปัญหาการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
3. เปรียบเทียบสภาพการจัดและปัญหาการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา-เอกชน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา ระยะเวลาดำเนินงานของสถาบัน และคุณวุฒิของผู้สอน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
ประกอบด้วย อาจารย์ประจำ นักศึกษาระดับปริญญาตรี นักศึกษาระดับปริญญาโท ที่ทำการสอน หรือลงทะเบียนศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2531 ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 11 แห่ง โดยมุ่งศึกษาในกลุ่มสาขาวิชา (ISCED) 5 กลุ่ม คือ กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ นิติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ แพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ และวิศวกรรมศาสตร์ ใช้วิธีคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน(Yamane อ้างใน ประคอง วรรณสุต 2530: 336-337) ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .04 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,341 คน และเก็บแบบสอบถามคืนมาได้ 1,281 ชุด คิดเป็นร้อยละ

95.53 นำมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ได้ 1,076 ชุด คิดเป็นร้อยละ 80.24 ของแบบสอบถามที่แจกไปทั้งหมด ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร คือ ระเบียบการประจำปีการศึกษา 2531 และสำรวจสภาพสถาบันสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 11 แห่งประกอบ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสำรวจเอกสาร แบบสำรวจสถาบัน และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยได้รับการแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิและคณาจารย์ที่มหาวิทยาลัยอุดมศึกษาเอกชน และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีลักษณะดังนี้

2.1 แบบสำรวจเอกสาร ศึกษาข้อมูลจากระเบียบการประจำปีการศึกษา 2531 ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษาในด้านระบบการศึกษาที่จัด การศึกษาภาคฤดูร้อน การแบ่งภาคการศึกษา ระยะเวลาดำเนินการ การศึกษา ช่วงเวลาในการรับสมัครและสอบคัดเลือก การเข้าเป็นนักศึกษา การลงทะเบียน สัญลักษณ์แสดงผลการศึกษา สภาพนักศึกษา การศึกษานิตยอื่น ๆ เงื่อนไขจบการศึกษาและการให้ปริญญา และเงื่อนไขอื่น ๆ

2.2 แบบสำรวจสถาบัน ใช้ในการพิจารณาสภาพทางด้านกายภาพของสถาบันและหน่วยงานต่าง ๆ โดยการสังเกตและสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากบุคลากรของสถาบันในด้านสภาพห้องต่าง ๆ หน่วยงานและกิจกรรมที่เสริมการเรียนการสอน วันและเวลาดำเนินการของสถาบัน เวลาเรียน และเวลาดำเนินการของห้องสมุด

2.3 แบบสอบถาม มี 3 ฉบับ คือ แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ นักศึกษาระดับปริญญาตรี และนักศึกษาระดับปริญญาโท แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและวิธีการเรียนการสอนของอาจารย์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนด้านวัตถุประสงค์ ด้านการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลการเรียนการสอน

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจการจัดการเรียนการสอน ในภาพรวมของสถาบัน ด้านอาจารย์ประจำ อาจารย์พิเศษ นักศึกษา การเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยขอจดหมายขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงนายกสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือถึงอธิการและอธิการบดี ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 11 แห่ง เพื่อขอเยี่ยมชมสถาบันและแจกแบบสอบถามในการวิจัย สถาบันในกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่ทางสถาบันดำเนินการแจกและเก็บแบบสอบถามให้ ส่วนการแจกแบบสอบถามในต่างจังหวัด การสำรวจสถาบัน และการศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองทั้งหมด

4. การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมด ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ดังนี้

4.1 แบบสำรวจเอกสารและแบบสำรวจสถาบัน นำผลจากการศึกษาในแต่ละสถาบันมาประมวลเข้าด้วยกันและนำเสนอในภาพรวม โดยข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจเอกสารนำเสนอในรูปแบบความเรียง แบบสำรวจสถาบันนำเสนอในรูปแบบความเรียงและตารางประกอบคำบรรยาย

4.2 แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSSx/PC ดังนี้

4.2.1 ข้อมูลที่เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและวิธีการสอนอาจารย์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจง (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอน และความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาปริญญาตรี จำแนกตาม กลุ่มสาขาวิชา (ISCED) ระยะเวลาดำเนินงานของสถาบัน และคุณวุฒิผู้สอน กรณีตัวแปรแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ใช้ค่าสถิติที่ (t-test) และตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way analysis of variance) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสรุปผลการวิจัยเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สรุปผลการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา
ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ตอนที่ 2 สรุปผลสภาพทางกายภาพของสถาบัน

ตอนที่ 3 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

3.1 สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

3.2 วิธีการสอนของอาจารย์เมื่อกลุ่มผู้เรียนมีขนาดแตกต่างกัน

3.3 สภาพการจัดการเรียนการสอนและความพึงพอใจด้านต่าง ๆ

ในภาพรวมของสถาบัน

3.4 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็น ระหว่างกลุ่ม
อาจารย์ ระหว่างกลุ่มนักศึกษาปริญญาตรี ในด้านการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล
การเรียนการสอน และความพึงพอใจ อาจารย์ประจำ อาจารย์พิเศษ นักศึกษา การเรียน
การสอน และสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน จำแนกตามตัวแปร คือ กลุ่มสาขาวิชา
(ISCED) ระยะเวลาในการดำเนินงานของสถาบัน และคุณวุฒิของผู้สอน

รายละเอียดของการวิจัยสรุปผลดังต่อไปนี้

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1   สรุปผลการจัดการเรียนการสอน ระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษาของ
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

การศึกษาเอกสารจากระเบียบการประจำปีการศึกษา 2531 ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั้ง 11 แห่ง พบว่า สถาบันทุกแห่งเปิดดำเนินการสอนในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์มากที่สุด โดยเฉพาะคณะบริหารธุรกิจ ยกเว้นสถาบันเฉพาะทาง 2 แห่งที่เปิดสอนเฉพาะคณะพยาบาลศาสตร์ เมื่อพิจารณาตามระดับการจัดการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1.1 ระดับปริญญาตรี ระบบการศึกษาเป็นระบบทวิภาค (Semester) แบ่งการศึกษาเป็น 2 ภาค คือ ภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 และส่วนใหญ่จะเปิดสอนในภาคฤดูร้อนซึ่งไม่นับเป็นภาคเรียนปกติ นอกจากนี้ในคณะพยาบาลศาสตร์ที่ต้องศึกษาภาคฤดูร้อนเป็นภาคบังคับ

ระยะเวลาในการศึกษาสำหรับนักศึกษาภาคปกติมีระยะเวลาศึกษาไม่ต่ำกว่า 3 ปีครึ่งและไม่เกิน 8 ปี นักศึกษาภาคค่ำมีระยะเวลาศึกษาไม่ต่ำกว่า 4 ปีครึ่งและไม่เกิน 10 ปี

การรับเข้าเป็นนักศึกษาของสถาบัน ปัจจุบันสถาบันต่าง ๆ ได้ดำเนินการ 5 วิธีคือ การสอบคัดเลือกของสถาบัน การสอบคัดเลือกร่วมกับทบวงมหาวิทยาลัย การคัดเลือกด้วยวิธีเทียบโอนหรือสอบคุณวุฒิต่างอื่นแทน การคัดเลือกจากผู้สมัครขอเข้าศึกษาต่อจากระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า และการรับเข้าตามโครงการพิเศษ สำหรับการสอบคัดเลือกของสถาบันส่วนใหญ่จัดสอบปีละ 1 ครั้งประมาณสัปดาห์ที่ 4 ของเดือนพฤษภาคม หรือสัปดาห์แรกของเดือนมิถุนายน อยู่ในช่วงหลังจากผลสอบคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

การลงทะเบียนส่วนใหญ่ นักศึกษาภาคปกติลงทะเบียนได้ 12-22 หน่วยกิต นักศึกษาภาคค่ำ 6-12 หน่วยกิต สำหรับการศึกษามหาบัณฑิต นักศึกษาภาคปกติลงทะเบียนได้ 6-9 หน่วยกิต และนักศึกษามหาบัณฑิตรลงทะเบียน 3-6 หน่วยกิต สัญลักษณ์แสดงผลการศึกษาทุกสถาบันใช้ระบบตัวอักษร (Letter grading system)

สภาพของนักศึกษามี 2 ประเภท คือ นักศึกษาปกติ และนักศึกษารอพินิจ นักศึกษาปกติ คือ ผู้ที่ได้เกรดเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00 และนักศึกษารอพินิจได้เกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 1.50-1.99 สำหรับการพิจารณาพัฒนาการศึกษา พิจารณาจากเกรดเฉลี่ย

สะสม คือ ผู้ที่ได้เกรดเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 ยกเว้นนักศึกษาที่เข้าศึกษาเป็นภาคแรก หรือนักศึกษาที่สอบได้แต้มเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.75 เป็นเวลา 2 ภาคการศึกษาติดกัน

นอกจากนี้ ในสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งมีการจัดการศึกษาที่มีพิเศษ แตกต่างกันไป เช่น มีการจัดการศึกษาโดยไม่นับหน่วยกิตหรือกรณีร่วมฟังการบรรยาย (Audit) การจัดทดสอบพื้นฐานความรู้ก่อนศึกษาและจัดหลักสูตรให้เรียนเพิ่มกรณีสอบไม่ผ่าน

การสำเร็จการศึกษาและการให้ปริญญา นักศึกษาจะต้องสอบได้จำนวนหน่วยกิตครบถ้วนตามหลักสูตร ได้แต้มเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00 ยกเว้นบางสถาบันที่มีการกำหนดเกรดเฉลี่ยสะสมในหมวดวิชาเอก วิชาแกน ไม่น้อยกว่า 2.00 สถาบันส่วนใหญ่ให้อนุปริญญาสำหรับผู้สอบได้จำนวนหน่วยกิตครบตามหลักสูตรที่ได้แต้มเฉลี่ยสะสมไม่ถึง 2.00 แต่ไม่ต่ำกว่า 1.50 นอกจากนี้สถาบันที่เปิดสอนในสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ได้กำหนดเงื่อนไขสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาดังกล่าว ที่จะต้องทำงานเป็นพยาบาลในโรงพยาบาลที่สถาบันการศึกษานั้น ๆ ดำเนินการ เป็นระยะเวลา 2 ปี โดยได้รับเงินเดือนตามอัตราโรงพยาบาล

1.2 ระดับบัณฑิตศึกษา ระบบการศึกษาเป็นระบบทวิภาค (Semester) เช่นเดียวกับระดับปริญญาตรี และการศึกษาภาคฤดูร้อน แม้จะไม่ได้เป็นการศึกษาภาคบังคับแต่ทุกสถาบันเปิดดำเนินการสอน

สาขาวิชาที่ทุกสถาบันเปิดดำเนินการสอนคือ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (M.B.A.) โดยจัดการศึกษาเป็น 2 แผน คือ แผน ก การทำวิทยานิพนธ์ และแผน ข การสอบประมวลความรู้ข้อเขียน (Written comprehensive examination) และการสอบประมวลความรู้ปากเปล่า (Oral comprehensive examination) ระยะเวลาในการศึกษา 2-5 ปี

การรับนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอบคัดเลือก โดยคุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษาต้องสำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรี สาขาใดสาขาหนึ่งที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากทบวงมหาวิทยาลัย ได้เกรดเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.50 นอกจากนี้บางสถาบันอาจพิจารณาจากประสบการณ์ในการทำงาน การรับเข้าเป็นนักศึกษามี 3 ลักษณะ คือ การสอบคัดเลือก การรับโอนวิชาจากสาขาอื่นหรือสถาบันอื่น และการรับเข้าตามโครงการพิเศษ

การลงทะเบียน ภาคเรียนปกติ 6-12 หน่วยกิต ภาคฤดูร้อนไม่เกิน 6 หน่วยกิต สัญลักษณ์แสดงผลการศึกษาเป็นระบบตัวอักษร (Letter grading system) สถานศึกษาศึกษาปกติเกรดเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 3.00 และพันสภาพนักศึกษาเมื่อเกรดเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.50 เมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษาแรก

การศึกษานิตยอื่น ๆ ทางสถาบันยังไม่มีจัดการศึกษาโดยไม่มีหน่วยกิต หรือกรณีร่วมฟังการบรรยาย (Audit) แต่มีการจัดทดสอบพื้นฐานความรู้ก่อนศึกษา และจัดหลักสูตรให้เรียนเพิ่มกรณีสอบไม่ผ่าน

การจบการศึกษา นักศึกษาสอบได้จำนวนหน่วยกิตครบถ้วนตามหลักสูตร ได้แต้มเฉลี่ยสะสมไม่น้อยกว่า 3.00 และสอบผ่านตามเงื่อนไขของแต่ละแผน คือ แผน ก สอบผ่านวิทยานิพนธ์ แผน ข สอบผ่านประมวลความรู้ข้อเขียน (Written comprehensive examination) และสอบผ่านประมวลความรู้ปากเปล่า (Oral comprehensive examination)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 สรุปผลสภาพทางกายภาพของสถาบัน

จากการสำรวจสภาพสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั้ง 11 แห่ง เมื่อพิจารณาประเภทสถาบันในด้านสถาบันที่ดำเนินการก่อน พ.ร.บ. 2522 และสถาบันที่ดำเนินการก่อน พ.ร.บ. 2522 สถาบันระดับมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย สถาบันในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด และกลุ่มสาขาวิชาที่สถาบันเปิดดำเนินการสอน สรุปผลได้ดังนี้

1. ด้านอาคารสถานที่

ระดับปริญญาตรี สถาบันมีการจัดอาคารเรียนโดยแบ่งเป็น ตึกเรียนแต่ละคณะและอาคารเรียนรวม

ลักษณะห้องเรียน บางสถาบัน โดยเฉพาะสถาบันระดับวิทยาลัยในกรุงเทพฯ ที่เปิดดำเนินการหลัง พ.ร.บ. 2522 ได้จัดห้องเรียนให้สามารถปรับขนาดเป็นห้องขนาดเล็กหรือห้องขนาดใหญ่ได้ ขนาดของห้องเรียนส่วนใหญ่ของสถาบันทั้งระดับมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยมีขนาดความจุ 30-60 คน รองลงมา 61-100 คน ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ยังมีความขาดแคลนในสถาบันเฉพาะทางที่เปิดสอนสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ แต่สถาบันที่เปิดสอนทางด้านสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ มีเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน

ห้องพักอาจารย์ส่วนใหญ่ของสถาบันในกรุงเทพฯ มีการกันห้องพักเป็นสัดส่วนเฉพาะสาขาวิชา ในขณะที่สถาบันในต่างจังหวัดที่มีสภาพเป็นวิทยาลัย ห้องพักอาจารย์เป็นห้องรวมขนาดใหญ่ และทุกสถาบันมีห้องชมรมหรือกิจกรรมสำหรับนักศึกษา

ห้องสมุด หลายสถาบัน โดยเฉพาะสถาบันระดับมหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ ได้จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเข้าไปศึกษาค้นคว้า เช่น ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ จัดให้มีโต๊ะทำงานเฉพาะตัว และบางสถาบันจัดให้มีมุมเฉพาะสำหรับจัดบริการฉายสไลด์ หรือ V.D.O. มีการให้บริการจอง (Reserve) หนังสือนั่งและบริการยืมระหว่างห้องสมุด ปริมาณหนังสือ เมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มสาขาวิชาพบว่า สถาบันที่เปิดสอนในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ นิติศาสตร์ มีปริมาณหนังสือมากกว่าหรือเท่ากับเกณฑ์ที่ทบวงกำหนด ส่วนสถาบันที่เปิดสอนทางกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ จะมีปริมาณหนังสือต่ำกว่าเกณฑ์ทบวง

หอพักนักศึกษา ส่วนใหญ่มีในสถาบันต่างจังหวัดและสถาบันที่เปิดสอนทางด้านพยาบาลศาสตร์ และ ไม่มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนในหอพัก

ระดับบัณฑิตศึกษา สถาบันจะจัดบริเวณอาคารเรียนโดยเฉพาะแยกเป็นสัดส่วนจากการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี สภาพห้องเรียนทุกสถาบันจะติดตั้งเครื่องปรับอากาศในห้องและมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ไมโครโฟนสำหรับผู้สอน เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะประจำห้อง และจัดให้มีห้องพิเศษให้นักศึกษาโดยเฉพาะ เพื่อให้พักผ่อนหรือทำงาน นอกจากนี้สถาบันจัดให้มีห้องสมุดให้ศึกษาค้นคว้าแยกเป็นสัดส่วน

2. หน่วยงานและกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน

สถาบันส่วนใหญ่มีหน่วยสื่อหรือแผนกโสตทัศนูปกรณ์ หน่วยจำหน่ายเอกสาร สถาบันในระดับมหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่งมีโรงพิมพ์ของสถาบัน

ในการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน ทุกสถาบันได้ดำเนินการจัดส่งอาจารย์ไปอบรม ดูงาน สัมมนาเกี่ยวกับการเรียนการสอน ด้านนักศึกษาเน้นจัดให้นักศึกษาฝึกงานกับหน่วยงานภายนอกสถาบัน จัดหน่วยงานกิจกรรมวิชาการในระดับสถาบันให้นักศึกษา มีเอกสารคู่มือเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน และคู่มือการลงทะเบียน ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในรูปของหนังสือระเบียบการของสถาบัน

3. ด้านเวลาดำเนินการสถาบัน

วันหยุดประจำสัปดาห์ ส่วนใหญ่หยุดในวันอาทิตย์กับวันเสาร์หรือวันจันทร์ เวลาเรียน

ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ เวลา 8.30-17.00 น.

ภาคค่ำ เวลา 17.00-20.00 น.

ระดับบัณฑิตศึกษา เวลา 18.00-21.00 น.

เวลาดำเนินการห้องสมุด เวลา 8.00-16.30 น. กรณีเปิดสอนภาคค่ำ ห้องสมุดปิดเวลา 19.30 น. หรือ 20.00 น.

ตอนที่ 3 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

3.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาจารย์ประจำ จำนวนอาจารย์ที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 292 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 70.55) วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท (ร้อยละ 50.68) ทำงานในสถาบัน 1-5 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 54.45) และส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก่อน (ร้อยละ 34.25) เมื่อเข้าทำงานในสถาบันได้รับการอบรม ดูงาน สัมมนาเกี่ยวกับด้านเทคนิคและวิธีการสอนมากที่สุด (ร้อยละ 71.23) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2531 อาจารย์ส่วนใหญ่ทำการสอนในระดับปริญญาตรี มีชั่วโมงสอนในภาคบรรยายประมาณ 1-5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์มากที่สุด (ร้อยละ 35.27) นอกจากภาระงานสอนแล้วอาจารย์ส่วนใหญ่ต้องทำงานด้านอาจารย์ที่ปรึกษา (ร้อยละ 93.83) รูปแบบการสอนส่วนใหญ่สอนคนเดียวตลอดภาคการศึกษา (ร้อยละ 48.63) โดยสอนในหมวดวิชาชีพหรือวิชาเอกของสาขา (ร้อยละ 48.29) และสอนในช่วงเช้ามากที่สุด (ร้อยละ 47.94) อาจารย์ส่วนใหญ่ได้ทำการแจกประมวลการสอนรายวิชา และอธิบายให้ผู้เรียนทราบทุกวิชา (ร้อยละ 86.30) พร้อมทั้งมีเอกสารตำราที่เขียนขึ้นเองประกอบการสอน (ร้อยละ 66.78) ในการประเมินผลการเรียนของผู้เรียน อาจารย์ใช้เกณฑ์มาตรฐานของสถาบันหรือสาขาวิชามากที่สุด (ร้อยละ 48.97) เกณฑ์นักศึกษาส่วนใหญ่ที่ให้ B และ C (ร้อยละ 56.50) และอาจารย์ส่วนใหญ่มีการประเมินการสอนของตนเอง โดยใช้แบบฟอร์มของสถาบันหรือภาควิชา (ร้อยละ 43.83)

นักศึกษاپริญญาตรี จากจำนวนนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 701 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 64.28) อายุ 20-21 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 58.92) ส่วนใหญ่จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าจากโรงเรียนหรือวิทยาลัยของรัฐ (ร้อยละ 62.91) ได้รับรายได้เพื่อใช้จ่ายประมาณเดือนละ 1,001-1,500 บาทมากที่สุด (ร้อยละ 20.54) เกณฑ์เฉลี่ยสะสมส่วนใหญ่ประมาณ 2.50-2.99 (ร้อยละ 34.38) เหตุผลที่เลือกเข้าศึกษาในสถาบัน นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกเรียนเองเพราะมีคณะวิชาที่ชอบ (ร้อยละ 39.23) แหล่งความรู้ที่ได้รับมากที่สุด ในขณะที่ศึกษา นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าเป็น อาจารย์ผู้สอน (ร้อยละ 59.91) ส่วนใหญ่เข้าไปศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดโดย

เฉลี่ยประมาณ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ (ร้อยละ 39.51) การถ่ายเอกสารเกี่ยวกับการเรียน ส่วนใหญ่ นักศึกษาถ่ายเอกสารประกอบการสอนมากที่สุด (ร้อยละ 55.78) และสิ่งที่พึงพอใจมากที่สุดในสถาบัน คือ เพื่อนนักศึกษา (ร้อยละ 29.53)

นักศึกษาศรีปริญาโท จากจำนวนนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 83 คน พบว่าเป็นเพศชาย 43 คน (ร้อยละ 51.81) และเป็นเพศหญิง 40 คน (ร้อยละ 48.19) ส่วนใหญ่อายุ 25-28 ปี (ร้อยละ 50.60) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัยของรัฐมากที่สุด (ร้อยละ 68.67) เหตุผลสำคัญที่เลือกเรียนปริญญาโทที่สถาบัน เพราะนักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า ทางสถาบันเปิดสอนในสาขาวิชาที่ตรงกับการประกอบอาชีพ การทำงานที่ทำในปัจจุบัน (ร้อยละ 42.17) แหล่งที่นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า ได้รับความรู้ มากที่สุดในสถาบัน คือ อาจารย์ผู้สอน (ร้อยละ 53.01) นักศึกษาส่วนใหญ่ เข้าไปศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด เฉลี่ยประมาณ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ (ร้อยละ 39.75) การถ่ายเอกสาร เกี่ยวกับการเรียนส่วนใหญ่ นักศึกษาถ่ายเอกสารประกอบการสอนมากที่สุด (ร้อยละ 56.63) สิ่งที่พึงพอใจมากที่สุดในสถาบัน คือ เพื่อน (ร้อยละ 34.94) และเหตุผลที่เรียนต่อในระดับ ปริญญาโท นักศึกษาส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า ต้องการใช้ความรู้หรือคุณวุฒิช่วยให้ดำรงตำแหน่ง หน้าที่การงานในระดับสูงขึ้น (ร้อยละ 34.94) และผู้ตอบจำนวนใกล้เคียงกันให้เหตุผลว่า ต้องการมีความรู้ความสามารถเพื่อพัฒนางานปัจจุบัน (ร้อยละ 33.73)

3.2 วิธีการสอนของอาจารย์เมื่อกลุ่มผู้เรียนมีขนาดแตกต่างกัน

ระดับปริญญาตรี เมื่อพิจารณาในภาพรวมและแยกตามกลุ่มสาขาวิชา อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นตรงกันว่า เมื่อกลุ่มผู้เรียนมีขนาดใหญ่ (50 คน ขึ้นไป และกลุ่มผู้เรียนมีขนาดเล็ก (5-49 คน) วิธีการสอนที่อาจารย์ใช้สอนเป็นประจำ เหมือนกัน คือ วิธีการสอนแบบบรรยาย และวิธีการสอนให้ทำแบบฝึกหัด สาริต หรือทดลอง อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า วิธีการสอนแบบสัมมนา และวิธีการสอนแบบศึกษาค้นคว้า นาน ๆ อาจารย์จึงสอนวิธีดังกล่าว และส่วนใหญ่เห็นว่าที่อาจารย์ไม่เคยสอนด้วยวิธีฝึกงาน นอกจากในสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ อาจารย์และนักศึกษาเห็นว่า วิธีการสอนที่อาจารย์ใช้ กับกลุ่มผู้เรียนขนาดเล็กเป็นประจำ นอกเหนือจากวิธีการสอนแบบบรรยาย การให้ทำแบบ ฝึกหัด สาริตหรือทดลอง คือ การสอนโดยศึกษาค้นคว้า และการฝึกงาน

ระดับบัณฑิตศึกษา นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นตรงกันต่อวิธีการสอนของอาจารย์เมื่อก่อนผู้เรียนมีขนาดใหญ่ (50 คนขึ้นไป) และกลุ่มผู้เรียนมีขนาดเล็ก (5-49 คน) โดยเห็นว่า อาจารย์ใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเป็นประจำ และนาน ๆ ที่อาจารย์จึงจะใช้วิธีการสอนแบบสัมมนา ศึกษาคณิ และการให้ทำแบบฝึกหัด และเห็นว่าอาจารย์ไม่เคยสอนแบบฝึกงาน

นอกจากนี้ อาจารย์ นักศึกษาปริญญาตรี และนักศึกษานิเทศศาสตร์ ส่วนใหญ่เห็นว่ายังไม่มีการสอนแบบเรียนตัวต่อตัวกับอาจารย์ (Individual study) วิธีการสอบก่อนศึกษา ถ้าสอบผ่านได้รับการยกเว้นไม่ต้องเรียน และวิธีการสอนที่ใช้สื่ออื่น ๆ เช่น ศึกษาจากคู่มือเรียน หรือเรียนจากคอมพิวเตอร์ ด้วยตนเอง

3.3 สภาพการจัดการเรียนการสอนและความพึงพอใจด้านต่าง ๆ ในภาพรวมของสถาบัน สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

ด้านสภาพจัดการเรียนการสอน

1. วัตถุประสงค์การเรียนการสอน

1.1 คุณลักษณะของนักศึกษาตามความมุ่งหมายของอาจารย์

ระดับปริญญาตรี อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นว่า

อาจารย์มุ่งสอนให้นักศึกษามีคุณลักษณะด้านต่างๆ ส่วนใหญ่ในระดับมาก โดยเฉพาะมีความรู้ในทางทฤษฎีและหลักวิชา (อาจารย์ $\bar{x}=4.46$ นักศึกษา $\bar{x}=4.23$) และมีความคิดเห็นที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความสามารถในด้านกล้าได้กล้าเสี่ยง (อาจารย์ $\bar{x}=3.02$ นักศึกษา $\bar{x}=3.08$) นอกจากนี้ อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกัน 4 ด้าน ซึ่งอาจารย์เห็นว่า มุ่งสอนให้นักศึกษามีคุณลักษณะดังกล่าวมาก ในขณะที่นักศึกษามีความคิดเห็นว่า อาจารย์มุ่งสอนปานกลาง คือ การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (อาจารย์ $\bar{x}=3.99$ นักศึกษา $\bar{x}=3.48$) ความเป็นผู้นำ (อาจารย์ $\bar{x}=3.68$ นักศึกษา $\bar{x}=3.45$) และความสามารถในด้านการสื่อความหมายได้ดี (อาจารย์ $\bar{x}=3.89$ นักศึกษา $\bar{x}=3.46$)

ระดับบัณฑิตศึกษา นักศึกษานิเทศศาสตร์มีความคิดเห็น

อาจารย์ได้มุ่งสอนให้นักศึกษามีคุณลักษณะต่าง ๆ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะให้นักศึกษาสันใจที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ($\bar{x}=4.11$) มีความรู้ในทางทฤษฎีและหลักวิชา

($\bar{x}=3.88$) และความคิดเห็นที่ได้รับค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความสามารถในด้านกล้าได้กล้า-
เสี่ยง ($\bar{x}=3.29$)

1.2 การประกอบอาชีพ

ระดับปริญญาตรี อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้อง
กันต่อการมุ่งสอนให้ประกอบอาชีพ โดยเห็นว่า อาจารย์มุ่งให้นักศึกษาทำงานเอกชน
(อาจารย์ $\bar{x}=4.14$ นักศึกษา $\bar{x}=3.98$) และประกอบอาชีพอิสระ (อาจารย์ $\bar{x}=3.95$
นักศึกษา $\bar{x}=3.59$) มาก แต่ส่วนการทำงานรัฐวิสาหกิจ (อาจารย์ $\bar{x}=3.47$ นักศึกษา
 $\bar{x}=3.49$) และรับราชการ (อาจารย์ $\bar{x}=2.19$ นักศึกษา $\bar{x}=3.02$) อยู่ในระดับปานกลาง
ระดับบัณฑิตศึกษา นักศึกษามีความคิดเห็นว่าอาจารย์ได้มุ่ง
สอนให้นักศึกษาทำงานเอกชน ($\bar{x}=4.37$) และประกอบอาชีพอิสระ ($\bar{x}=4.06$) มาก และ
มุ่งสอนให้ทำงานรัฐวิสาหกิจ ($\bar{x}=3.38$) และรับราชการ ($\bar{x}=2.57$) ปานกลาง

2. ด้านการเรียนการสอน

ระดับปริญญาตรี อาจารย์มีความคิดเห็นว่าได้ดำเนินการจัดการ
เรียนการสอนด้านต่างๆ ส่วนใหญ่ในระดับมาก ในขณะที่นักศึกษาเห็นว่าอาจารย์ดำเนินการ
จัดการเรียนการสอนด้านต่าง ๆ ส่วนใหญ่ในระดับปานกลาง โดยมีความคิดเห็นสอดคล้อง
กันว่า อาจารย์ได้ดำเนินการมากในด้านที่แรงวัตถุประสงค์และความรู้ที่จะได้รับ และจัด
การเรียนการสอนการวัดผลสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ (อาจารย์ $\bar{x}=4.38$ นักศึกษา $\bar{x}=$
 4.00) และมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า มีการดำเนินการน้อย ในการให้นักศึกษา ศึกษา
หรือดูงานนอกสถานที่ (อาจารย์ $\bar{x}=2.34$ นักศึกษา $\bar{x}=2.44$) นอกจากนี้อาจารย์และ
นักศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกัน 4 ข้อ โดยอาจารย์เห็นว่าได้ดำเนินการในข้อดังกล่าว
มาก ในขณะที่นักศึกษามีความคิดเห็นว่าอาจารย์ได้ดำเนินการปานกลาง ในการเปิดโอกาส
ให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการเรียน (อาจารย์ $\bar{x}=4.01$ นักศึกษา $\bar{x}=$
 3.46) สนใจนักศึกษาทั่วถึงทุกคน (อาจารย์ $\bar{x}=3.83$ นักศึกษา $\bar{x}=2.99$) ใช้จิตวิทยาใน
การสอน (อาจารย์ $\bar{x}=3.86$ นักศึกษา $\bar{x}=2.91$) และนักศึกษาเข้าชั้นเรียนสม่ำเสมอ
(อาจารย์ $\bar{x}=3.78$ นักศึกษา $\bar{x}=3.37$)

ระดับบัณฑิตศึกษา นักศึกษาเห็นว่าอาจารย์ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านต่าง ๆ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะให้นักศึกษาทำการบ้าน งานหรือรายงาน ($\bar{x}=4.01$) แนะนำตำราหรือเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความที่เรียนให้เพิ่มเติม ($\bar{x}=3.86$) ส่วนข้อที่อาจารย์ดำเนินการน้อย คือ การให้นักศึกษา ศึกษาหรือดูงานนอกสถานที่ ($\bar{x}=2.27$)

ข้อสังเกต ผู้ตอบทั้ง 2 ระดับการศึกษามีความคิดเห็นตรงกันว่า มีการจัดให้นักศึกษา ศึกษาหรือดูงานนอกสถานที่น้อย

3. ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน

ระดับปริญญาตรี อาจารย์มีความคิดเห็นว่าได้ดำเนินการประเมินผลการเรียนการสอนต่าง ๆ ส่วนใหญ่ในระดับมาก ในขณะที่นักศึกษาเห็นว่าอาจารย์ได้ดำเนินการ ส่วนใหญ่ในระดับปานกลาง ทั้งอาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า อาจารย์ได้ออกข้อสอบสอดคล้องตรงกับเนื้อหาสาระที่สอนมาก (อาจารย์ $\bar{x}=4.47$ นักศึกษา $\bar{x}=3.88$) และข้อสอบส่วนใหญ่เน้นความเข้าใจและการนำไปประยุกต์ใช้ (อาจารย์ $\bar{x}=4.30$ นักศึกษา $\bar{x}=3.81$) นอกจากนี้อาจารย์เห็นว่าได้ดำเนินการโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในด้านการออกข้อสอบส่วนใหญ่เน้นความจำ ($\bar{x}=2.79$) ในขณะที่นักศึกษาเห็นว่าอาจารย์ได้ดำเนินการโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในด้านเปิดโอกาสให้นักศึกษาประเมินผลการสอน ($\bar{x}=3.10$) แต่มีประเด็นที่อาจารย์เห็นว่าได้ดำเนินการมาก แต่นักศึกษาเห็นว่าอาจารย์ดำเนินการเพียงปานกลางคือ การจัดทดสอบย่อยเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน (อาจารย์ $\bar{x}=3.54$ นักศึกษา $\bar{x}=3.40$)

ระดับบัณฑิตศึกษา นักศึกษามีความคิดเห็นว่าอาจารย์ได้ดำเนินการในข้อต่าง ๆ ส่วนใหญ่ในระดับปานกลาง แต่เห็นว่าอาจารย์ได้ดำเนินการมาก 2 ข้อคือ อาจารย์ได้ออกข้อสอบส่วนใหญ่เน้นความเข้าใจและการนำไปประยุกต์ใช้ ($\bar{x}=3.75$) และข้อสอบสอดคล้องตรงกับเนื้อหาสาระที่สอน ($\bar{x}=3.64$) และเห็นว่าอาจารย์ได้ดำเนินการโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ในการเปิดโอกาสให้นักศึกษาประเมินผลการสอน ($\bar{x}=3.07$) ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

ข้อสังเกต นักศึกษาปริญญาตรี และนักศึกษาปริญญาโท มีความคิดเห็นสอดคล้องกันแม้ว่าจะเรียนต่างระดับการศึกษากัน ต่างมีความคิดเห็นว่า อาจารย์ได้ดำเนินการโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ในการเปิดโอกาสให้นักศึกษาประเมินผลการสอน

ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมของสถาบัน

1. ด้านอาจารย์ประจำ

ระดับปริญญาตรี อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ อาจารย์ประจำมาก โดยเฉพาะในด้านความรู้ความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน (อาจารย์ $\bar{x}=4.05$ นักศึกษา $\bar{x}=3.89$) แต่มีความพึงพอใจแตกต่างกันในการมีเวลาให้นักศึกษา ที่อาจารย์พึงพอใจมาก ($\bar{x}=3.69$) นักศึกษาพึงพอใจปานกลาง ($\bar{x}=3.35$)

ระดับบัณฑิตศึกษา นักศึกษามีความพึงพอใจอาจารย์ประจำของสถาบัน มาก โดยเฉพาะความรู้ความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน ($\bar{x}=3.90$) และพึงพอใจโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในเรื่องการมีเวลาให้นักศึกษา ($\bar{x}=3.16$)

ข้อสังเกต นักศึกษาทั้งระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท ต่างมีความพึงพอใจอาจารย์ประจำของสถาบันโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเหมือนกันในเรื่องการมีเวลาให้นักศึกษา

2. ด้านอาจารย์พิเศษ

ระดับปริญญาตรี อาจารย์และนักศึกษาพึงพอใจอาจารย์พิเศษมาก โดยเฉพาะด้านความรู้ความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน (อาจารย์ $\bar{x}=4.32$ นักศึกษา $\bar{x}=4.11$) และมีความพึงพอใจน้อยในเรื่องการมีเวลาให้นักศึกษา (อาจารย์ $\bar{x}=2.34$ นักศึกษา $\bar{x}=2.47$)

ระดับบัณฑิตศึกษา นักศึกษามีความพึงพอใจอาจารย์พิเศษในเรื่องต่าง ๆ ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะความรู้ความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน ($\bar{x}=4.24$) และพึงพอใจโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในเรื่องการมีเวลาให้นักศึกษา ($\bar{x}=2.51$)

3. ด้านนักศึกษา

ระดับปริญญาตรี อาจารย์และนักศึกษามีความพึงพอใจด้านนักศึกษาส่วนใหญ่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะทักษะในการใช้ภาษาไทย (อาจารย์ $\bar{x}=2.99$)

นักศึกษา $\bar{x}=3.41$) และความสนใจและทุ่มเทต่อการศึกษา (อาจารย์ $\bar{x}=2.99$ นักศึกษา $\bar{x}=3.27$) แต่มีความพึงพอใจต่างกันในเรื่องทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษา อาจารย์พึงพอใจน้อย ($\bar{x}=2.42$) แต่นักศึกษาพึงพอใจปานกลาง ($\bar{x}=2.83$)

ระดับบัณฑิตศึกษา นักศึกษามีความพึงพอใจมากในเรื่อง ทักษะในการใช้ภาษาไทย ($\bar{x}=3.68$) นอกนั้นพึงพอใจปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในเรื่องทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษ ($\bar{x}=2.78$) ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

4. ด้านการเรียนการสอน

ระดับปริญญาตรี อาจารย์พึงพอใจด้านการเรียนการสอนส่วนใหญ่มาก นักศึกษาพึงพอใจมากเพียง 2 ข้อ ซึ่งสอดคล้องกับความพึงพอใจของอาจารย์คือ การกำหนดหน่วยกิตในแต่ละรายวิชา (อาจารย์ $\bar{x}=3.81$ นักศึกษา $\bar{x}=3.55$) และเนื้อหาสาระในหลักสูตร (อาจารย์ $\bar{x}=3.70$ นักศึกษา $\bar{x}=3.60$) แต่มีความพึงพอใจต่างกันเรื่องความเข้มข้นของหลักสูตร ที่อาจารย์พึงพอใจมาก ($\bar{x}=3.62$) ในขณะที่นักศึกษาพึงพอใจเพียงปานกลาง ($\bar{x}=3.49$)

ระดับบัณฑิตศึกษา นักศึกษามีความพึงพอใจมากเพียง 1 ข้อ คือ การกำหนดหน่วยกิตในแต่ละรายวิชา ($\bar{x}=3.81$) ส่วนข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุดใน คือ สภาพการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวม ($\bar{x}=3.24$) ซึ่งยังอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

5. ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน

ระดับปริญญาตรี อาจารย์และนักศึกษามีความพึงพอใจด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนต่าง ๆ ส่วนใหญ่ในระดับปานกลาง ขณะที่อาจารย์พึงพอใจปานกลางในความสง่า สวยงาม และความสะอาดของสถาบัน ($\bar{x}=3.44$) เป็นลำดับแรก นักศึกษาพึงพอใจในเรื่องความเป็นกันเองและความสัมพันธ์ของเพื่อนนักศึกษา มาก ($\bar{x}=3.37$) ทั้งอาจารย์และนักศึกษามีความพึงพอใจน้อยสอดคล้องกันในเรื่องที่นั่งพักผ่อน เช่น สนาม ที่นั่งพัก (อาจารย์ $\bar{x}=2.64$ นักศึกษา $\bar{x}=2.56$) มีประเด็นที่อาจารย์และนักศึกษามีความพึงพอใจต่างกัน คือ ด้านความเป็นกันเอง และความสัมพันธ์ของเพื่อนนักศึกษา ในขณะที่นักศึกษาพึงพอใจมาก ($\bar{x}=3.73$) แต่อาจารย์พึงพอใจเพียงปานกลาง ($\bar{x}=3.37$)

ระดับบัณฑิตศึกษา นักศึกษาพึงพอใจด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนส่วนใหญ่ในระดับปานกลางที่พึงพอใจมาก คือ ความเป็นกันเอง และความสัมพันธ์ของเพื่อนนักศึกษา ($\bar{x}=3.92$) และขนาด แสง เสียงของห้องเรียน ($\bar{x}=3.59$) พึงพอใจโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในด้านบริการด้านต่าง ๆ ของสถาบัน เช่น ทุนการศึกษา แนะแนว และสวัสดิการ ($\bar{x}=2.68$) ปานกลาง

ข้อสังเกต ระดับปริญญาตรี ด้านอาจารย์ประจำ ด้านอาจารย์พิเศษ ด้านการเรียนการสอน และด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน อาจารย์จะมีความพึงพอใจด้านต่าง ๆ ในระดับสูงกว่านักศึกษา ยกเว้นในด้านนักศึกษา ที่นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับสูงกว่าอาจารย์ทุกด้าน

3.4 สรุป ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็น ระหว่างกลุ่มอาจารย์ ระหว่างกลุ่มนักศึกษاپริญญาตรี ในด้านการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล การเรียนการสอน และความพึงพอใจในภาพรวมของสถาบันในด้านอาจารย์ประจำ อาจารย์พิเศษ นักศึกษา การเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน จำแนกตามตัวแปรดังนี้

3.4.1 การเปรียบเทียบความคิดเห็นตามกลุ่มสาขาวิชา (ISCED)

การสรุปผลการวิเคราะห์ จะสรุปเฉพาะประเด็นสำคัญในแต่ละด้าน ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสอดคล้องกันระหว่างกลุ่มอาจารย์ และระหว่างกลุ่มนักศึกษา โดยสรุปผล ได้ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่าอาจารย์และนักศึกษาที่อยู่ในกลุ่มสาขาวิชาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านการใช้สื่อการสอน และการจัดให้นักศึกษา ศึกษาหรือดูงานนอกสถานที่ เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า มีความแตกต่างกัน คือ อาจารย์และนักศึกษาในสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ ต่างมีความคิดเห็นต่อการดำเนินการ 2 ประเด็นดังกล่าว ในระดับสูงกว่าอาจารย์ และนักศึกษาที่อยู่ในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ นิติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์

2. ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน พบว่า อาจารย์ และนักศึกษาที่อยู่ในกลุ่มสาขาวิชาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านการประเมินผลเนื้อหาสาระได้สัดส่วน เมื่อทดสอบเป็นรายคู่พบว่า มีความแตกต่างกัน คือ อาจารย์และนักศึกษาในสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์มีความคิดเห็นว่าได้ดำเนินการในเรื่องนี้ในระดับสูงกว่าอาจารย์และนักศึกษากลุ่มสาขาวิศวกรรมศาสตร์ และมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านการเปิดโอกาสให้นักศึกษาประเมินการสอน เมื่อทดสอบเป็นรายคู่พบว่า อาจารย์ที่อยู่ในกลุ่มสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์มีความคิดเห็นว่าได้ดำเนินการในเรื่องนี้ในระดับสูงกว่าอาจารย์ในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์ สำหรับนักศึกษาพบว่า นักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชานิติศาสตร์มีความคิดเห็นได้ว่า อาจารย์ได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาประเมินการสอนในระดับสูงกว่านักศึกษากลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์

3. ด้านอาจารย์ประจำ พบว่า ไม่มีคู่ของกลุ่มอาจารย์และกลุ่มนักศึกษา ที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับเดียวกัน

4. ด้านอาจารย์พิเศษ พบว่า มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ใน เรื่องการมีเวลาให้นักศึกษาของอาจารย์พิเศษ เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่ามีความแตกต่างกัน คือ อาจารย์และนักศึกษาในกลุ่มสาขาวิศวกรรมศาสตร์ ต่างมีความพึงพอใจ เรื่องนี้ในระดับสูงกว่าอาจารย์และนักศึกษากลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และสาขาวิชาสังคมศาสตร์

5. ด้านนักศึกษา และ 6. ด้านการเรียนการสอน พบว่า ไม่มีคู่ของกลุ่มอาจารย์และกลุ่มนักศึกษาที่มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับเดียวกัน

7. ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน พบว่า มีความพึงพอใจแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01 ในเรื่องห้องสมุด และอุปกรณ์การเรียน เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า อาจารย์และนักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์มีความพึงพอใจในเรื่องห้องสมุด และอุปกรณ์การเรียนในระดับสูงกว่าอาจารย์และนักศึกษากลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ "ในเรื่องกิจกรรมนักศึกษา" อาจารย์และนักศึกษากลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มีความพึงพอใจในเรื่องนี้สูงกว่าอาจารย์และนักศึกษากลุ่มสาขาวิชา-

วิศวกรรมศาสตร์ และด้านห้องน้ำ อาจารย์และนักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มีความพึงพอใจในระดับสูงกว่าอาจารย์และนักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ และมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องความสง่า ความสวยงาม และความสะอาดของสถาบัน เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า มีความแตกต่างกัน โดยอาจารย์และนักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์มีความพึงพอใจในเรื่องนี้สูงกว่าอาจารย์และนักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์

3.4.2 ระยะเวลาในการดำเนินงานของสถาบัน

1. ด้านการเรียนการสอน

อาจารย์ เมื่อทดสอบเป็นรายข้อพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เพียง 1 ข้อ คือ การใช้สื่อการสอน เช่น แผ่นใส สไลด์ เทป ฯลฯ อาจารย์ที่ทำงานในสถาบันที่ดำเนินการหลัง พ.ร.บ. 2522 มีความคิดเห็นในระดับสูงกว่าอาจารย์ที่ทำงานในสถาบันที่ดำเนินการก่อน พ.ร.บ. 2522 หากพิจารณาโดยส่วนรวมความคิดเห็นของอาจารย์ทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน

นักศึกษา เมื่อทดสอบเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ถึง 4 ข้อ คือ การชี้แจงวัตถุประสงค์ และความรู้ที่จะได้รับและจัดการเรียนการสอน การวัดผลสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ การแนะนำตำราหรือเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกัวิชาที่เรียนให้เพิ่มเติม เปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการเรียน และการให้นักศึกษา ศึกษาหรือดูงานนอกสถานที่ และมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ข้อ คือ การที่อาจารย์กระตุ้นให้นักศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม การให้การบ้าน งานหรือรายงาน การเปิดโอกาสให้นักศึกษา ชักถาม ปรึกษานอกชั่วโมงเรียน และอาจารย์สอนเนื้อหาวิชาครบตามที่กำหนด โดยนักศึกษาที่ศึกษาในสถาบันที่ดำเนินการหลัง พ.ร.บ. 2522 มีความคิดเห็นใน 4 ข้อดังกล่าวในระดับสูงกว่านักศึกษาที่ศึกษาในสถาบันที่ดำเนินการก่อน พ.ร.บ. 2522 ถ้าพิจารณาโดยส่วนรวม นักศึกษาที่ศึกษาในสถาบันที่ดำเนินการหลัง พ.ร.บ. 2522 มีความคิดเห็นในระดับสูงกว่านักศึกษาที่ศึกษาในสถาบันที่ดำเนินการก่อน พ.ร.บ. 2522 โดยที่ความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน

อาจารย์ เมื่อทดสอบเป็นรายข้อพบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านการเปิดโอกาสให้นักศึกษาประเมินการสอน และมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการออกข้อสอบส่วนใหญ่เน้นความจำ เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมพบว่า ความคิดเห็นของอาจารย์ ทั้ง 2 กลุ่มไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นักศึกษา เมื่อทดสอบเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านการเปิดโอกาสให้นักศึกษาประเมินการสอน และมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการทดสอบย่อยเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งทั้งในรายข้อและโดยส่วนรวมนักศึกษาที่ศึกษาในสถาบันที่ดำเนินการหลัง พ.ร.บ. 2522 มีความคิดเห็นในระดับสูงกว่านักศึกษาที่ศึกษาในสถาบันที่ดำเนินการก่อน พ.ร.บ. 2522

3. ความพึงพอใจด้านอาจารย์ประจำและด้านอาจารย์พิเศษ

อาจารย์ เมื่อทดสอบเป็นรายข้อพบว่า มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในเรื่องความสามารถในวิธีการสอนแบบต่าง ๆ ของอาจารย์ประจำ และมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องการมีเวลาให้นักศึกษาของอาจารย์พิเศษ โดยอาจารย์ที่ทำงานในสถาบันที่ดำเนินการก่อน พ.ร.บ. 2522 มีความพึงพอใจในระดับสูงกว่าอาจารย์ที่ทำงานในสถาบันที่ดำเนินการหลัง พ.ร.บ. 2522 ทั้ง 2 เรื่อง เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมทั้งด้านอาจารย์ประจำและด้านอาจารย์พิเศษ พบว่า มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน

นักศึกษา เมื่อทดสอบทั้ง โดยส่วนรวมและรายข้อในด้านอาจารย์ประจำ นักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านอาจารย์พิเศษ ในเรื่องความรู้ความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน ความสามารถในการสอนแบบต่าง ๆ และความยุติธรรมในการประเมินผลการเรียน เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม พบว่า มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่นักศึกษาที่ศึกษาในสถาบันที่

ดำเนินการหลัง พ.ร.บ. 2522 มีความพึงพอใจสูงกว่านักศึกษาที่ศึกษาในสถาบันที่ดำเนินการก่อน พ.ร.บ. 2522 ทั้งรายชื่อและด้านรวม

4. ความพึงพอใจด้านนักศึกษา เมื่อทดสอบเป็นรายชื่อและโดยส่วนรวม พบว่า อาจารย์ นักศึกษา ที่อยู่ในสถาบันที่มีระยะเวลาในการดำเนินการต่างกัน มีความพึงพอใจด้านนักศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ความพึงพอใจด้านการเรียนการสอน
อาจารย์ เมื่อทดสอบเป็นรายชื่อและด้านรวมพบว่า อาจารย์ที่ทำงานในสถาบันที่มีระยะเวลาในการดำเนินการต่างกัน มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นักศึกษา เมื่อทดสอบเป็นรายชื่อ พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในเรื่องความเข้มข้นของหลักสูตร สภาพการเรียนการสอนโดยภาพรวม และมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการกำหนดหน่วยกิตในแต่ละรายวิชา ด้านเนื้อหาสาระในหลักสูตร และมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านรวม โดยนักศึกษาที่ศึกษาในสถาบันที่ดำเนินการหลัง พ.ร.บ. 2522 มีความพึงพอใจในระดับสูงกว่านักศึกษาที่ศึกษาในสถาบันที่ดำเนินการก่อน พ.ร.บ. 2522 ทุกด้าน

6. ความพึงพอใจในด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน
อาจารย์และนักศึกษา เมื่อทดสอบเป็นรายชื่อ พบว่า อาจารย์และนักศึกษามีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ต่างกันในเรื่องสถาบันห้องเรียน ห้องสมุด อุปกรณ์การเรียน และห้องน้ำ เมื่อทดสอบความแตกต่างในด้านรวม พบว่า อาจารย์และนักศึกษา มีความพึงพอใจในด้านรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เหมือนกัน โดยอาจารย์และนักศึกษาที่อยู่ในสถาบันที่มีระยะเวลาในการดำเนินการหลัง พ.ร.บ. 2522 มีความพึงพอใจในระดับสูงกว่าอาจารย์และนักศึกษาที่อยู่ในสถาบันที่มีระยะเวลาในการดำเนินการก่อน พ.ร.บ. 2522 ในทุกประเด็นที่กล่าวมา

3.4.3 คุณวุฒิผู้สอน

การวิเคราะห์ข้อมูลจะนำเสนอเป็นรายด้าน ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านการเรียนการสอน เมื่อทดสอบเป็นรายข้อ พบว่า อาจารย์วุฒิต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในเรื่อง การใช้สื่อการสอน โดยอาจารย์วุฒิปริญญาโทมีความคิดเห็นในระดับสูงกว่าอาจารย์วุฒิปริญญาตรี แต่โดยส่วนรวมอาจารย์ที่มีวุฒิต่างกัน มีความคิดเห็นด้านการเรียนการสอนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน เมื่อทดสอบเป็นรายข้อพบว่า อาจารย์วุฒิต่างกันมีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในเรื่อง การกำหนดสัดส่วนคะแนนร่วมกับผู้เรียน โดยอาจารย์วุฒิปริญญาตรีมีความคิดเห็นในระดับสูงกว่าอาจารย์วุฒิปริญญาโท โดยส่วนรวมอาจารย์ที่มีวุฒิต่างกันมีความคิดเห็น ด้านการประเมินผลการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดย อาจารย์วุฒิปริญญาตรีมีความคิดเห็น ว่า ได้ดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ในระดับสูงกว่าอาจารย์วุฒิปริญญาโท

3. ความพึงพอใจด้านอาจารย์ประจำ เมื่อทดสอบเป็นรายข้อ พบว่า อาจารย์วุฒิต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่อง ความรู้ความสามารถในวิธีการสอนแบบต่าง ๆ โดยอาจารย์วุฒิปริญญาตรีมีความพึงพอใจในระดับสูงกว่าอาจารย์วุฒิปริญญาโท แต่โดยส่วนรวมอาจารย์ที่มีวุฒิต่างกันมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ความพึงพอใจด้านอาจารย์พิเศษ เมื่อทดสอบเป็นรายข้อ พบว่าอาจารย์วุฒิต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่อง การมีเวลาให้นักศึกษา โดยอาจารย์วุฒิปริญญาตรีมีความพึงพอใจในระดับสูงกว่าอาจารย์วุฒิปริญญาโท แต่โดยส่วนรวมอาจารย์ที่มีวุฒิต่างกันมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน

5. ความพึงพอใจด้านนักศึกษา เมื่อทดสอบเป็นรายข้อ พบว่า อาจารย์วุฒิต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญของสถิติที่ระดับ .01 ในเรื่อง ทักษะการใช้ภาษาไทยของนักศึกษา และมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่อง ทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษา โดยอาจารย์วุฒิปริญญาตรี

มีความพึงพอใจในระดับสูงกว่าอาจารย์วุฒิปริญญาโททั้ง 2 เรื่อง และโดยส่วนรวมอาจารย์ที่มีวุฒิต่างกัน มีความพึงพอใจด้านนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยอาจารย์วุฒิปริญญาตรีมีความพึงพอใจนักศึกษาสูงกว่าอาจารย์วุฒิปริญญาโท

6. ความพึงพอใจในด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน เมื่อทดสอบเป็นรายข้อพบว่า อาจารย์วุฒิต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านห้องสมุด และมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านห้องเรียน และบริการด้านต่าง ๆ ของสถาบัน แต่โดยส่วนรวมอาจารย์ที่มีวุฒิต่างกันมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการจัดการเรียนการสอน จากผลการศึกษาเอกสารและผลการสำรวจสถาบัน พบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเปิดดำเนินการสอนระดับปริญญาตรีในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์มากที่สุด คณะที่เปิดสอนในทุกสถาบันเหมือนกัน คือ คณะบริหารธุรกิจ ยกเว้นในสถาบันเฉพาะทางที่เปิดสอนเฉพาะคณะพยาบาลศาสตร์ และในระดับบัณฑิตศึกษา เปิดสอนในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ทุกสถาบัน โดยเฉพาะด้านบริหารธุรกิจ (M.B.A.) ที่เป็นเช่นนี้เพราะ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเปิดดำเนินการสอนโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตบุคลากรสนองความต้องการทางด้านธุรกิจ ดังจะเห็นได้จากนโยบายหรือวัตถุประสงค์ของสถาบัน เช่น มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ มีความมุ่งหมายหรือนโยบายมุ่งตรงที่จะให้ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสามารถประกอบธุรกิจหรือรับใช้วงการธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ (มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ 2529-2530 : 54)

ในการจัดการศึกษาสถาบันมีช่วงระยะเวลาในการรับสมัครประมาณ 1-2 เดือน และมีการสอบคัดเลือกหลังการประกาศผลสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐ โดยทางสถาบันเป็นผู้ดำเนินการสอบคัดเลือกเอง มีเพียงวิทยาลัยรังสิตที่เริ่มจัดดำเนินการสอบคัดเลือกร่วมกับทางทบวงมหาวิทยาลัยเป็นครั้งแรกในปีการศึกษา 2532 แต่ยังมี การสอบคัดเลือกโดยสถาบันเองหลังจากสอบคัดเลือกร่วมกับทางทบวงมหาวิทยาลัยอีกครั้งหนึ่ง จะเห็นได้ว่า กระบวนการในการคัดเลือกนักศึกษาของสถาบันต้องกำหนดช่วงเวลาที่ยืดต่อการตัดสินใจของนักศึกษาที่พลาดจากการสอบเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ แต่สถาบันก็ยัง

มีโอกาสในการคัดเลือกนักศึกษาเข้าสู่สถาบันตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะในสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ ที่เริ่มเปิดดำเนินการสอนในช่วงหลังการประกาศพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 ที่มีนักเรียนสนใจที่จะศึกษาต่อเป็นจำนวนมาก จากผลการวิจัยพบว่า เหตุผลที่นักศึกษาเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีนักศึกษาจำนวนหนึ่ง (ร้อยละ 6.85) ของผู้ตอบแบบสอบถามให้เหตุผลว่า สอบเข้าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐไม่ได้ และไม่มีที่เรียนที่อื่น แต่ประเด็นสำคัญที่นักศึกษาสส่วนใหญ่ (ร้อยละ 39.23) ให้เหตุผลคือ เลือกเรียนสถาบันอุดมศึกษาเอกชนด้วยตนเอง เพราะเห็นว่า มีคณะวิชาที่ชอบ และรองลงมา (ร้อยละ 17.12) เห็นว่า ทางสถาบันมีสาขาวิชาที่กำลังเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน แสดงให้เห็นว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนยังเป็นที่นิยมในหมู่นักเรียน

ในระดับบัณฑิตศึกษา การรับสมัครนักศึกษาเข้าศึกษาได้กำหนดคุณสมบัติจากเกรดเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.50 บางสถาบันพิจารณาจากประสบการณ์การทำงาน ในการรับเข้าศึกษามีการรับเข้า 3 ลักษณะคือ การสอบคัดเลือก การรับโอนจากสาขาอื่นหรือสถาบันอื่น และการรับเข้าตามโครงการพิเศษ เปิดดำเนินการสอนในภาคค่ำช่วงระยะเวลา 18.00-21.00 น. นักศึกษาที่จะเข้าศึกษาจึงเป็นกลุ่มที่อยู่ในวัยที่กำลังทำงาน ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า เหตุผลสำคัญที่เลือกศึกษาในสถาบัน นักศึกษาสส่วนใหญ่เห็นว่า ทางสถาบันมีสาขาวิชาที่ตรงกับประกอบอาชีพการทำงานที่ทำในปัจจุบัน (ร้อยละ 42.17) และเหตุผลที่เรียนต่อในระดับปริญญาโท นักศึกษาสส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า ต้องการใช้ความรู้และคุณวุฒิช่วยให้ดำรงตำแหน่งหน้าที่การงานในระดับสูง (ร้อยละ 34.94) และผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 33.73) ให้เหตุผลว่า ต้องการให้มีความรู้ความสามารถเพื่อพัฒนางานปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา กลุ่มผู้เรียนเป้าหมายคือ ผู้ที่กำลังอยู่ในวัยทำงานและยังอยู่ในวัยหนุ่มสาวที่กำลังแสวงหาความก้าวหน้าในชีวิต ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุ 25-28 ปี (ร้อยละ 50.60)

จะเห็นได้ว่า กระบวนการคัดเลือกนักศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ยังได้รับอิทธิพลจากกระบวนการคัดเลือกนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ แต่ถ้าพิจารณาในด้านของความพึงพอใจพบว่า การเปิดสาขาวิชาที่ตรงกับความต้องการส่วนบุคคล ตลาดแรงงาน หรือการประกอบอาชีพในปัจจุบัน ส่งผลให้

ทางสถาบันได้เปรียบในส่วนของ การตัดสินใจเลือกเข้าศึกษา นอกจากนี้ผลการวิจัย พบว่า การจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ ได้ดำเนินการต่อเนื่องให้ นักศึกษาที่จบการศึกษา ต้องทำงานในโรงพยาบาลที่สถาบันการศึกษานั้นดำเนินการติดต่อ หรือสังกัดเป็นระยะเวลา 2 ปี ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของสถาบันที่สามารถหางานให้ นักศึกษาได้ทันทีที่สำเร็จการศึกษาหรือเป็นดัชนีบ่งชี้ได้ว่า สาขาวิชาดังกล่าวยังมีความต้องการของตลาดแรงงาน และแสดงให้เห็นถึงความสามารถและประสิทธิภาพในการจัดการ ศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

2. สถานภาพของผู้ตอบ

2.1 อาจารย์ประจำ

อาจารย์ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70.55) เป็นเพศหญิง เนื่องจากในประเทศไทยผู้หญิงสนใจอาชีพครูมากกว่า ในขณะที่ผู้ชายที่สำเร็จการศึกษาใน สาขาวิชาเดียวกัน สามารถเลือกประกอบอาชีพในวงการวิชาชีพอื่น เช่น การทำงานใน ภาคธุรกิจเอกชนที่มีรายได้สูงกว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 54.45) ทำงานในสถาบัน 1-5 ปี และไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำงานก่อนเข้าทำงาน (ร้อยละ 34.25) เป็น เพราะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนหลายแห่งเพิ่งดำเนินการจัดตั้ง อายุการทำงานของอาจารย์ ส่วนใหญ่จึงมีไม่มากนัก ประกอบกับสาขาวิชาที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เช่น บริหาร บัญชี พยาบาลศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ ล้วนเป็นอาชีพที่สามารถทำงานในภาค เอกชน ได้รับรายได้ดีกว่าการทำงานในสถาบันการศึกษา จึงอาจส่งผลให้มีอัตราการ เข้า-ออกของอาจารย์สูง ทำให้อาจารย์ส่วนใหญ่ทำงานในช่วงเวลา 1-5 ปีมากที่สุด

อาจารย์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 71.23) ได้รับการอบรมดูงานเกี่ยวกับ เทคนิควิธีการสอนมากที่สุด เนื่องจากสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีนโยบายที่ส่งเสริม ประสิทธิภาพการเรียนการสอนในสถาบันที่ตั้งใหม่ โดยมีโครงการอบรมอาจารย์ใหม่เป็น ประจำประมาณเดือนมิถุนายนของทุกปี โดยให้ทางสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต่าง ๆ ส่ง อาจารย์ใหม่เข้ารับการอบรมโดยโครงการดังกล่าว เน้นการอบรม สัมมนาด้านการเรียน การสอนเป็นหลัก จึงน่าที่จะเป็นไปได้ว่า ส่วนหนึ่งเพราะอาจารย์ได้รับการอบรมจากทาง สมาคม อีกประการหนึ่งคือ ภารกิจหลักที่สำคัญของสถาบัน ได้แก่ การเรียนการสอน การ

อบรมสัมมนาของสถาบันส่วนใหญ่อาจจะมุ่งสู่ประเด็นเกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นอันดับแรก จึงส่งผลให้อาจารย์ส่วนใหญ่ได้รับการอบรมในด้านดังกล่าวมากที่สุด

ในด้านการสอนอาจารย์ส่วนใหญ่มักสอนในภาคบรรยาย (ร้อยละ 93.83) สอนในหมวดวิชาชีวะหรือวิชาเอกของสาขา (ร้อยละ 48.29) มากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยนี้ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ พัชรินทร์ จำรูญโรจน์ (2530: 102) ที่กล่าวว่า อาจารย์ประจำส่วนใหญ่โดยมากสอนวิชาพื้นฐาน หรือ ไม่ใช่นั้นก็สอนทบทวนมากกว่าการบรรยาย กรณีนี้ผู้วิจัยคาดว่าเป็นเพราะผลงานวิจัยดังกล่าวได้จัดทำเมื่อปี พ.ศ. 2527 อยู่ในเวลาที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต่าง ๆ เริ่มดำเนินการก่อตั้งสถาบัน จึงมีการพึ่งพาอาจารย์พิเศษมาก แต่เมื่อดำเนินการผ่านมา สถาบันอาจมีการพัฒนาคณาจารย์ให้สอนในภาคบรรยายและเน้นในวิชาเอกหรือวิชาชีวะมากขึ้น เพื่อทดแทนการขาดแคลนอาจารย์พิเศษ

รูปแบบการสอนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 48.63) สอนคนเดียวตลอดภาคการศึกษา ขัดแย้งกับข้อสรุปของ เบอร์ควิส (Bergquist 1981: 77) ที่พบว่า อาจารย์ที่สอนในระดับปริญญาตรีมักจะใช้วิธีการสอนร่วมกันในแต่ละวิชามากกว่าที่จะสอนโดยลำพัง แต่อาจพิจารณาได้ว่า นโยบายในการจัดการเรียนการสอนแต่ละสถาบันอาจแตกต่างกัน ประกอบกับจำนวนอาจารย์ประจำยังมีจำกัด การมอบหมายให้สอนคนละวิชา อาจมีความคล่องตัวในการเรียนการสอนเหมาะสมกับจำนวนบุคลากรที่มีอยู่

2.2 นักศึกษาปริญญาตรี

พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 64.28) อายุ 20-21 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 58.92) ถ้าพิจารณาช่วงอายุ ส่วนใหญ่จะมีช่วงอายุระหว่าง 18-23 ปี การที่นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอาจเนื่องจากสภาพปัจจุบัน ประชากรเพศหญิงมากกว่าเพศชาย จากสถิติผู้สอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2517 พบว่าผู้ที่สอบได้มีอายุ 18 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 35.97) (ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์ 2524: 38-39) และผลการวิจัยเรื่องนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ของ วัลลภา เทพหัสดินฯ และคณะ เมื่อปี 2524 พบว่า นักศึกษาปี 1 ถึงปี 4 มีอายุตั้งแต่ 17 จนถึง 26 ปี (วัลลภา เทพหัสดินฯ 2528: 41) จึงอาจสรุปได้ว่า ช่วงอายุของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้นตั้งแต่ 15 ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันยังอยู่ในวัย 18 ปีขึ้นไป คงเดิม ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ตอนปลายหรือเทียบเท่าจากโรงเรียน/วิทยาลัยของรัฐ (ร้อยละ 62.91) เนื่องจากสถาบันการศึกษาของรัฐยังมีจำนวนมากว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปริมาณผู้จบการศึกษาที่เข้าสู่การศึกษาระดับอุดมศึกษา จึงเป็นไปได้ที่จบสถาบันการศึกษาของรัฐมากกว่า

นักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 26.25) ได้รับรายได้เพื่อใช้จ่ายประมาณเดือนละ 1,001-1,500 บาท รองลงมา มีจำนวนใกล้เคียงกัน ได้รับรายได้ คือ 500-1,000 บาท และ 1,500-2,000 บาท (ร้อยละ 20.68 และร้อยละ 20.54) นับว่าเป็นรายได้ที่ไม่สูงนักสำหรับผู้อยู่ในวัยเรียน จากผลการวิจัยของสมหวัง ชัยตามล (2529: 71) กล่าวว่า นักศึกษาที่เรียนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ส่วนมากมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับปานกลางและระดับดี บิดามารดาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวใน ส่วนรายได้ครอบครัวของนักศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 5,000-10,000 บาท (ศิริพันธ์ บำรุงทรัพย์ 2529: 87-88) ดังนั้นผลการวิจัยอาจอนุมานได้ว่า ในปัจจุบันผู้ปกครองของนักศึกษาส่วนใหญ่ค่อนข้างมีฐานะในระดับปานกลางค่อนข้างดี

2.3 นักศึกษาปริญญาโท

พบว่า นักศึกษาปริญญาโทผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายและเพศหญิงจำนวนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 51.81 และ 46.19) ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 25-28 ปี (ร้อยละ 50.60) จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยของรัฐมากที่สุด (ร้อยละ 68.67) กรณีที่ผู้เรียนในระดับปริญญาโทเป็นเพศชายและหญิงจำนวนใกล้เคียงกัน อาจบอกได้ว่า ในสภาพปัจจุบัน ผู้หญิงและผู้ชายมีความสนใจและมีความสามารถในการศึกษาเท่าเทียมกัน และมีประเด็นที่น่าสนใจประเด็นหนึ่งว่า ส่วนใหญ่ผู้เรียนมีช่วงอายุอยู่ในวัยหนุ่มสาว คือ 25-28 ปี บ่งบอกถึงความกระตือรือร้นในการศึกษาต่อเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพการงาน

3. ด้านวิธีการสอน

3.1 ระดับปริญญาตรี เมื่อพิจารณาจากภาพรวมและแยกตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นตรงกันต่อวิธีการสอนของอาจารย์ว่า ไม่ว่าจะกลุ่มผู้เรียนจะมีขนาดเล็ก (5-49 คน) หรือมีขนาดใหญ่ (50 คนขึ้นไป) วิธีการสอนที่อาจารย์ใช้สอนเป็นประจำ คือ การสอนแบบบรรยาย และการให้ทำแบบฝึกหัด สำนึกหรือทดลอง

ยกเว้นในกลุ่มสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยอาจารย์และนักศึกษามองเห็นว่า วิธีการสอนที่อาจารย์ใช้สอนในกลุ่มผู้เรียนขนาดเล็กนอกเหนือจากการสอนแบบบรรยาย ให้ทำแบบฝึกหัด สำนิตหรือทดลอง คือ การสอนโดยการศึกษากรณี และการฝึกงาน จะเห็นได้ว่า การเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่ยังใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเป็นหลัก ศูนย์กลางคือ เนื้อหาสาระ (Content-based teaching) (Bergquist 1981: 163) อาจเป็นเพราะข้อจำกัดเกี่ยวกับสถานที่ จำนวนอาจารย์ และเอกสารการค้นคว้า การจัดสอนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพ จึงต้องจัดให้นักศึกษาเรียนพร้อมกันเป็นกลุ่มใหญ่ (วัลลภา เทพหัสดินฯ 2530: 64-65) หรืออีกประการหนึ่งก็คือ เป็นวิธีการที่ง่ายที่สุด เป็นสิ่งที่คนอื่นยอมรับกัน และเป็นวิธีที่ปลอดภัยเพราะผู้สอนสามารถควบคุมเนื้อหาสาระที่จะให้ได้มากที่สุด (ประกอบ บุรัตน์ 2529: 33) และที่สอนเป็นประจำอีกวิธีหนึ่งก็คือ การให้ทำแบบฝึกหัด สำนิตหรือทดลอง อาจเป็นเพราะการเรียนในระดับอุดมศึกษา นักศึกษาจะต้องเรียนวิชาพื้นฐาน เช่น คณิตศาสตร์ สถิติ บัญชี ที่ต้องทำแบบฝึกหัด การแบ่งกลุ่มย่อยอาจยุ่งยากในการจัดตารางสอนหรือการอธิบายเนื้อหาวิชา จึงใช้วิธีการดังกล่าวกับกลุ่มผู้เรียนเดิมเช่นเดียวกับที่สอนบรรยายเพื่อสะดวกต่อความต่อเนื่องของเนื้อหาวิชา

3.2 ระดับบัณฑิตศึกษา นักศึกษามีความคิดเห็นเช่นเดียวกับอาจารย์และนักศึกษาระดับปริญญาตรีคือ วิธีการสอนที่อาจารย์ใช้สอนเป็นประจำคือการบรรยาย ซึ่งสอดคล้องกับไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2523: 184) ที่กล่าวว่า วิธีการเรียนการสอนยังเป็นแบบบรรยายอยู่มาก ซึ่งจะเห็นว่า ผู้สอนมีบทบาทสำคัญ วิธีการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาดูเน้นที่กระบวนการแสวงหาความรู้ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินความรู้ที่มีอยู่ (สมหมาย สุระชัย 2531: 152) ควรจะใช้วิธีการสอนแบบอภิปราย สัมมนา ซึ่งเป็นการฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ ประยุกต์ ผสมผสานความรู้ หรือสิ่งที่เรียนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน (McKeachie 1963: 1132) แต่จากผลการวิจัย พบว่าอาจารย์ใช้วิธีการสอนดังกล่าวมานานๆ ครั้ง อาจเป็นด้วยว่าผู้สอนส่วนใหญ่เป็นอาจารย์พิเศษมีภาระงานประจำและงานสอนมาก เวลาเตรียมการสอนดังกล่าวจึงไม่มี ประกอบกับเห็นว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีภาระการทำงานในเวลากลางวัน เวลาในการศึกษาค้นคว้าหรือพบปะกับเพื่อนที่เรียนมีเฉพาะในช่วงเวลาเรียน การจัดวิธีการสอนดังกล่าวอาจไม่เหมาะสมด้วยประการทั้งปวง และนักศึกษาเห็นว่าวิธีสอนที่อาจารย์ไม่เคยสอนเลย คือ การฝึกงาน

เนื่องจากผู้เรียนส่วนใหญ่มีหน้าที่การงานประจำ ความรู้ที่เรียนทุกครั้งสามารถที่จะนำไปประยุกต์ใช้กับการทำงานได้ตลอดเวลา เป็นการฝึกฝนการทำงานในตัว จึงไม่มีการสอนด้วยวิธีการฝึกงาน

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนและความพึงพอใจ ในด้านต่าง ๆ ในภาพรวมของสถาบัน

ผู้วิจัยแบ่งการอภิปรายผลเป็น 2 ระดับการศึกษาคือ ระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโท มุ่งอภิปรายเฉพาะประเด็นที่สำคัญและมีผลสืบเนื่องต่อกันเมื่อมีการเปรียบเทียบความคิดเห็น พร้อมทั้งจะนำผลการวิจัยจากแบบสำรวจสถาบัน แบบสอบถามในส่วนของสถานภาพของผู้ตอบมาประกอบการอภิปราย โดยนำเสนอในแต่ละด้าน ดังนี้

ระดับปริญญาตรี

4.1 คุณลักษณะของนักศึกษาตามความมุ่งหมายของอาจารย์

อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นว่า อาจารย์ได้มุ่งสอนให้นักศึกษามีคุณลักษณะต่างๆ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการมีความรู้ในทางทฤษฎีและหลักวิชา เนื่องจากการศึกษาในระดับปริญญาตรีเน้นการให้ความรู้ ข้อเท็จจริง หลักการต่าง ๆ เพื่อที่นักศึกษาจะได้นำความรู้เหล่านั้นไปใช้ในการประกอบอาชีพ และวิธีการสอนของอาจารย์ก็สนับสนุนจุดมุ่งหมายให้นักศึกษามีคุณลักษณะดังกล่าว คือ อาจารย์ใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเป็นประจำ ซึ่งเป็นวิธีการที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาวิชา แนวคิดเบื้องต้นหรือค่านิยมหลัก (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ 2524: 58) เป็นการรับรู้พร้อม ๆ กันไป นอกจากนี้อาจารย์และนักศึกษาเห็นว่าคุณลักษณะโดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความสามารถในด้านกล้าได้กล้าเสี่ยง อาจเนื่องจากการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา อาจารย์เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ในหลักการ ทฤษฎี มีความคิดตรึงตรงอย่างมีหลักการและเหตุผลมาก การดำเนินภารกิจใด ๆ จึงต้องคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงและข้อมูลอื่น ๆ ประกอบ คุณลักษณะดังกล่าวอาจารย์และนักศึกษาจึงเห็นพ้องต้องกันว่า มีค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุด

มีคุณลักษณะที่อาจารย์มีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษา คือ อาจารย์เห็นว่า ได้มุ่งสอนให้นักศึกษามีคุณลักษณะด้านต่างๆ ต่อไปนี้มากคือ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเป็นผู้นำ และมีความสามารถในการสื่อความหมายได้ดี แต่นักศึกษาเห็น

ว่า อาจารย์ได้มุ่งสอนให้มีคุณลักษณะดังกล่าวปานกลาง ทองจันทร์ หงศ์ลดารมภ์ กล่าวว่า "วัตถุประสงค์ของการศึกษาระดับอุดมศึกษา สิ่งหนึ่งคือ ความต้องการให้ผู้เรียนเกิดความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ แต่ในความเป็นจริงครูมักจะสอนโดยวิธีบอกกล่าวแก่ผู้เรียนให้จำ... หากไม่ปฏิบัติ ก็ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้" (2524: 52-53) และคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำและการมีความสามารถในการสื่อความหมายได้ดี ต่างก็เป็นคุณลักษณะที่ต้องใช้การฝึกฝน ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเช่นกัน ในขณะที่นักศึกษาอาจเพียงได้รับการบอกกล่าว ชาดโอกาสฝึกฝน แสดงออก ประกอบกับวิธีการสอนที่ส่วนใหญ่อาจารย์ใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย ซึ่งครูเป็นศูนย์กลางในการเรียน การเปิดโอกาสให้แสดงออก สื่อสาร หรือฝึกคิด วิเคราะห์ ร่วมกิจกรรมระหว่างกันเพื่อสร้างสรรค์หรือพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าวตามความคิดเห็นของนักศึกษามีในระดับต่ำกว่าอาจารย์

4.2 การมุ่งสอนให้นักศึกษาประกอบอาชีพ

อาจารย์และนักศึกษาเห็นสอดคล้องกันว่า อาชีพที่มุ่งสอนให้นักศึกษาทำอย่างมากคือ ทำงานเอกชน ซึ่งเป็นนโยบายของการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งผลิตบัณฑิตเพื่อทำงานในภาคเอกชนหรือวงการธุรกิจ ประกอบกับสาขาวิชาที่เปิดสอนเป็นสาขาวิชาที่ตลาดแรงงานทางภาคเอกชนต้องการ เช่น บริหารธุรกิจ บัญชี วิศวกรรมศาสตร์ และอาชีพรองลงมา คือ การประกอบอาชีพอิสระ ในสภาพปัจจุบันและนโยบายของแผนพัฒนาการศึกษาฯ ส่วนหนึ่งที่เน้นการผลิตบุคลากรหรือบัณฑิตเพื่อการสร้างงานด้วยตนเอง ประกอบกับสาขาวิชาที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นสาขาวิชาเชิงพาณิชย์ต่าง ๆ สามารถประกอบอาชีพอิสระได้ อาชีพรับราชการจึงเป็นอาชีพลำดับสุดท้ายที่อาจารย์และนักศึกษาเห็นว่า อาจารย์มุ่งสอนให้ประกอบอาชีพ อาจเนื่องจากอัตราการรับบุคคลเข้าเป็นข้าราชการในแต่ละปีมีปริมาณไม่มากนัก ในขณะที่บัณฑิตที่จบจากสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนมีเป็นจำนวนมาก โอกาสที่จะเข้าทำงานในภาครัฐบาลจึงมีน้อย อาจารย์จึงเห็นว่า ควรมุ่งสอนให้นักศึกษาพิจารณาเป็นลำดับสุดท้าย

4.3 ด้านการเรียนการสอน

อาจารย์มีความคิดเห็นว่า ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้านต่าง ๆ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก แต่นักศึกษาเห็นว่า อาจารย์ดำเนินการส่วนใหญ่ในระดับปานกลาง โดยมีความคิดเห็นตรงกันว่า สิ่งที่อาจารย์ดำเนินการมาก คือ ชี้แจงวัตถุประสงค์และความรู้ที่จะได้รับ ดำเนินการสอน การวัดผลสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ตลอดจนแนะนำตำรา เอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่เรียนให้อ่านเพิ่มเติม จากผลการสอบถามสภาพของอาจารย์พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 86.30) ได้แจกประมวลการสอนรายวิชาและอธิบายให้ผู้เรียนทราบ พร้อมทั้งมีเอกสารตำราที่เขียนขึ้นเองประกอบการสอน (ร้อยละ 66.78) เป็นเครื่องยืนยันได้ว่า ได้มีการดำเนินการด้านดังกล่าวมาก

อาจารย์ให้ความสนใจนักศึกษาทั่วถึงทุกคน ใช้จิตวิทยาในการสอน เช่น ชมเชย ให้กำลังใจ และเห็นว่านักศึกษาเข้าชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ อาจารย์มีความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าวมาก ในขณะที่นักศึกษามีความคิดเห็นต่อสภาพดังกล่าวปานกลาง นับเป็นช่องว่างระหว่างความคิดเห็นที่น่าสนใจ และมีผลต่อการดำเนินการเรียนการสอน

เพราะผลการวิจัยของ ซาดา บัวแสง (2520: 109-111) จริยา สิงคินา (2520: 94-97) จินตนา มาพวง (2520: 59) ลัดดาวัลย์ ชนมณฑา (2520: 73-74) และ โรเจอร์ (Roger 1960:3161-A) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษาเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษา และก่อให้เกิดปัญหาการเรียนของนักศึกษาเป็นจำนวนมากที่สุด อาจารย์เห็นว่า นักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น อันเป็นวัยที่ต้องการเสริมแรงบวกด้วยการให้ความสนใจ ชมเชย จึงเห็นว่า ได้ทำมากและเพียงพอ ในขณะที่นักศึกษาอาจมีความต้องการให้อาจารย์สนใจอย่างจริงจัง ต่อเนื่องหลายรูปแบบ นอกเหนือจากการทักทายหรือชมเชย เช่น การตีชมความก้าวหน้าในผลการเรียน และกรณีที่อาจารย์เห็นว่า นักศึกษาเข้าชั้นเรียนสม่ำเสมอมาก ในขณะที่นักศึกษาเห็นว่านักศึกษาเข้าชั้นเรียนปานกลาง อาจเป็นเพราะผู้เรียนในกลุ่มมีจำนวนมาก เมื่ออาจารย์เข้าสอนอาจประเมินการเข้าเรียนของนักศึกษาด้วยสายตา โดยไม่มีการเช็คชื่อ อาจมีนักศึกษาขาดเรียนสม่ำเสมอ แต่หมุนเวียนกลุ่มกันไปจนอาจารย์ไม่ทราบถึงความแตกต่างของผู้เข้าเรียน ในขณะที่นักศึกษารู้ยู่ตลอดเวลาว่าเพื่อนในกลุ่มมีการเข้าชั้นเรียนสม่ำเสมอหรือไม่ ขาดเรียนหรือไม่ ประเด็นนี้ที่น่าที่จะพิจารณาว่า การที่นักศึกษามองเห็นว่า

นักศึกษา เข้าชั้นเรียนปานกลางเป็นเพราะเหตุใดบ้าง ส่วนหนึ่งอาจพิจารณาได้จากตัวนักศึกษาเองที่ขาดการควบคุมตนเอง ดังเช่น วิลลิก้า เทพหัสดินฯ (2528: 12) กล่าวว่า "การเรียนในระดับอุดมศึกษา การจัดการเรียนค่อนข้างอิสระเสรี นักศึกษาจะไปไหนมาไหนได้โดยสะดวก ไม่มีอาจารย์ดูแลหรือบังคับให้เข้าชั้นเรียน จึงเป็นเหตุให้หลายคนที่ไม่รู้จักบังคับใจตนเอง ถึงเวลาเรียนก็นั่งสนทนาบ้างเล่นกับเพื่อนบ้าง หรือไปเที่ยวตามศูนย์การค้าต่าง ๆ ทำให้ขาดเรียน" และส่วนหนึ่งอาจมาจากตัวผู้สอน เช่น บุคลิกภาพส่วนตัว วิธีการสอนที่อาจไม่จูงใจต่อการเรียน ไม่เปิดโอกาสให้นักศึกษามีบทบาท กิจกรรมร่วม ผู้เรียนอาจเกิดการเบื่อและไม่เข้าเรียน นอกจากนี้เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทโดยเฉพาะเครื่องถ่ายเอกสาร ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีการถ่ายเอกสารเกี่ยวกับการเรียนมากที่สุด (ร้อยละ 55.78) และรองลงมาคือ ถ่ายเอกสารที่เป็นสมุดจดงานของเพื่อน (ร้อยละ 21.97) ประเด็นนี้จึงเป็นเรื่องที่ควรตระหนัก เพราะถ้าหากนักศึกษาหันมานิยมการถ่ายเอกสารมากขึ้น อาจส่งผลตามมาถึงการเข้าชั้นเรียนที่นักศึกษาอาจมองว่า ไม่เข้าเรียนก็สามารถเรียนได้ โดยการถ่ายเอกสารที่อาจารย์สอนหรือถ่ายเอกสารจากสมุดจดงานของเพื่อน แต่เป็นที่น่าพอใจว่านักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 59.91) เห็นว่า แหล่งความรู้ที่ได้รับมากที่สุด ในขณะที่ศึกษา คือ อาจารย์ผู้สอน จึงเป็นเรื่องที่อาจารย์ควรจะทำความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการของผู้เรียน ให้ความเอาใจใส่ผู้เรียนมากกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อประสิทธิภาพในการเรียนการสอน โดยไม่ให้ผู้เรียนหันเหไปพึ่งแหล่งความรู้ด้านอื่น

การจัดให้นักศึกษาศึกษาหรือดูงานนอกสถานที่ อาจารย์และนักศึกษาเห็นว่า มีการดำเนินการด้านนี้น้อย ลักษณะของวิชาที่สอน นโยบายของสถาบัน ตลอดจนขนาดของผู้เรียนในกลุ่มสาขาวิชาต่าง ๆ ก็เป็นตัวแปรหนึ่งที่มีผลในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มีจำนวนผู้เรียนในแต่ละสาขาหรือชั้นปีเป็นจำนวนมาก การพาไปศึกษาดูงานนอกสถานที่อาจยุ่งยากในการควบคุมดูแล เสียค่าใช้จ่ายสูงอาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทางสถาบันและอาจารย์ผู้สอน ได้ดำเนินการด้านนี้น้อย

การใช้สื่อการสอน เช่น แผ่นใส สไลด์ เทป ฯลฯ เป็นประเด็นที่น่าสนใจเพราะ ต่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า อาจารย์ได้ดำเนินการด้านนี้ปานกลาง และผลจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นยังพบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 อาจารย์วุฒิปริญญาโทเห็นว่า ได้ดำเนินการด้านนี้มากกว่าอาจารย์วุฒิ

นักศึกษา เข้าชั้นเรียนปานกลางเป็นเพราะเหตุใดบ้าง ส่วนหนึ่งอาจพิจารณาได้จากตัวนักศึกษาเองที่ขาดการควบคุมตนเอง ดังเช่น วัลลภา เทพหัสดินฯ (2528 : 12) กล่าวว่า "การเรียนในระดับอุดมศึกษา การจัดการเรียนค่อนข้างอิสระเสรี นักศึกษาจะไปไหนมาไหนได้โดยสะดวก ไม่มีอาจารย์ดูแลหรือบังคับให้เข้าชั้นเรียน จึงเป็นเหตุให้หลายคนที่ไม่รู้จักบังคับใจตนเอง ถึงเวลาเรียนก็นั่งสนทนาบ้างเล่นกับเพื่อนบ้าง หรือไปเที่ยวตามศูนย์การค้าต่าง ๆ ทำให้ขาดเรียน" และส่วนหนึ่งอาจมาจากตัวผู้สอน เช่น บุคลิกภาพส่วนตัววิธีการสอนที่อาจไม่จูงใจต่อการเรียน ไม่เปิดโอกาสให้นักศึกษามีบทบาท กิจกรรมร่วม ผู้เรียนอาจเกิดการเบื่อและไม่เข้าเรียน นอกจากนี้เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทโดยเฉพาะเครื่องถ่ายเอกสาร ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีการถ่ายเอกสารเกี่ยวกับการเรียนมากที่สุด (ร้อยละ 55.78) และรองลงมาคือ ถ่ายเอกสารที่เป็นสมุดจดงานของเพื่อน (ร้อยละ 21.97) ประเด็นนี้จึงเป็นเรื่องที่ควรตระหนัก เพราะถ้าหากนักศึกษาหันมานิยมการถ่ายเอกสารมากขึ้น อาจส่งผลตามมาถึงการเข้าชั้นเรียนที่นักศึกษาอาจมองว่า ไม่เข้าเรียนก็สามารถเรียนได้ โดยการถ่ายเอกสารที่อาจารย์สอนหรือถ่ายเอกสารจากสมุดจดงานของเพื่อน แต่เป็นที่น่าพอใจว่านักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 59.91) เห็นว่า แหล่งความรู้ที่ได้รับมากที่สุดขณะศึกษา คือ อาจารย์ผู้สอน จึงเป็นเรื่องที่อาจารย์ควรจะทำความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการของผู้เรียน ให้ความเอาใจใส่ผู้เรียนมากกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อประสิทธิภาพในการเรียนการสอนโดยไม่ให้ผู้เรียนหันเหไปพึ่งแหล่งความรู้ด้านอื่น

การจัดให้นักศึกษาศึกษาหรือดูงานนอกสถานที่ อาจารย์และนักศึกษาเห็นว่า มีการดำเนินการด้านนี้น้อย ลักษณะของวิชาที่สอน นโยบายของสถาบัน ตลอดจนขนาดของผู้เรียนในกลุ่มสาขาวิชาต่าง ๆ ก็เป็นตัวแปรหนึ่งที่มีผลในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มีจำนวนผู้เรียนในแต่ละสาขาหรือชั้นปีเป็นจำนวนมาก การพาไปศึกษาดูงานนอกสถานที่อาจยุ่งยากในการควบคุมดูแลเสียค่าใช้จ่ายสูงอาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทางสถาบันและอาจารย์ผู้สอนได้ดำเนินการด้านนี้น้อย

การใช้สื่อการสอน เช่น แผ่นใส สไลด์ เทป ฯลฯ เป็นประเด็นที่น่าสนใจเพราะ ต่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า อาจารย์ได้ดำเนินการด้านนี้ปานกลาง และผลจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นยังพบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 อาจารย์วุฒิปริญญาโทเห็นว่า ได้ดำเนินการด้านนี้มากกว่าอาจารย์วุฒิ

ปริญญาตรี และอาจารย์นักศึกษาในสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์มีความคิดเห็นว่าเป็นว่า อาจารย์ในสาขานั้นได้ดำเนินการใช้สื่อการสอนมากกว่าทุกกลุ่มสาขาวิชา เมื่อพิจารณาประกอบกันหลายประเด็นดังกล่าว การใช้สื่อการสอนยังมีใช้ในระดับปานกลางตามความคิดเห็นทั่วไป อาจเป็นด้วยเหตุผลหลายประการ (สมเช่าว์ เนตรประเสริฐ 2518: 150) คือ

1. สถาบันแห่งนี้มีสื่อการสอนจำกัด
2. ผู้ใช้สื่อ ไม่มีความรู้ในการใช้สื่อบางชนิด
3. ผู้สอน ไม่มีทักษะในการผลิตสื่อบางอย่างได้
4. วัสดุในการผลิตสื่อการสอนมีจำกัด
5. ผู้สอน ไม่มีเวลาเตรียมงานล่วงหน้า
6. ห้องเรียน ไม่เอื้ออำนวยต่อการใช้สื่อการสอน

นอกจากนี้ประเด็นหนึ่งอาจขึ้นกับลักษณะเนื้อหาวิชา ที่สามารถใช้วิธีการสอนแบบอื่น ๆ เช่น การบรรยาย โดยไม่ต้องใช้สื่อ แต่สามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดีกว่า ประกอบกับสาขาวิชาที่สอน เช่น กลุ่มสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ ที่ต้องมีการใช้สื่อการสอนช่วยเสริมประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้รวดเร็ว และง่ายต่อความเข้าใจ ดังจะเห็นได้จากอาจารย์และนักศึกษาในสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์เห็นว่า ได้ดำเนินการใช้สื่อการสอนมากกว่าอาจารย์ทุกกลุ่มสาขาวิชา เพราะการเรียนการสอนในสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ เนื้อหาวิชาส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่สลับซับซ้อน การใช้สื่อการสอน เช่น ภาพประกอบหรือสไลด์ จะช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้ไวขึ้น และจากการสำรวจสถาบันพบว่า สถาบันที่สอนทางสาขาพยาบาลศาสตร์ จะจัดเตรียมอุปกรณ์สื่อการสอนบางประเภทไว้ประจำห้องเรียน เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายสไลด์ แผ่นภาพ ฯลฯ ส่วนประเด็นที่อาจารย์วุฒิปริญญาโทมีความคิดเห็นว่าได้ใช้สื่อการสอนมากกว่าอาจารย์วุฒิปริญญาตรี อาจเป็นเพราะอาจารย์วุฒิปริญญาโทมีประสบการณ์ตรงจากการเรียนในระดับปริญญาโทที่มีโอกาสได้รับการอบรมทำให้ตระหนักถึงประโยชน์ในการใช้สื่อการสอนมาก

4.4 ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน

จากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า อาจารย์ออกข้อสอบตรงกับเนื้อหาสาระ และข้อสอบส่วนใหญ่เน้นความเข้าใจและการนำไปประยุกต์ใช้มาก แสดงให้เห็นว่า การประเมินผลการเรียนของนักศึกษา อาจารย์ได้ดำเนินการตามที่ตกลงกับผู้เรียนหรือตามที่สอน ซึ่งสนับสนุนผลการวิจัยด้านการเรียนการสอนที่ทั้งอาจารย์และนักศึกษามีความเห็นว่าเป็นอาจารย์ที่เข้มงวดวัตถุประสงค์และความรู้ที่จะได้รับและจัดการเรียนการสอนสอดคล้องตามวัตถุประสงค์มาก กรณีการออกข้อสอบส่วนใหญ่เน้นความเข้าใจและการนำไปประยุกต์ใช้มาก นับเป็นการประเมินผลด้านความรู้ความคิด (Cognitive Domain) รวมทั้งความเข้าใจ การวิเคราะห์ และเน้นความสัมพันธ์ของความรู้กับสติปัญญาโดยตรง เน้นความสามารถที่จะใช้สติปัญญาอย่างแตกฉาน โดยมีความรู้เป็นพื้นฐาน (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ 2524: 158) นับเป็นการดำเนินการเสริมคุณลักษณะของนักศึกษาส่วนหนึ่ง ที่อาจารย์มุ่งหมายให้มากที่สุดคือ การมีความรู้ในทฤษฎีและหลักวิชา ความสามารถด้านการปฏิบัติ การนำไปใช้ได้ และการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ความมีเหตุผล

ด้านการกำหนดสัดส่วนคะแนนร่วมกับผู้เรียน จากผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญของสถิติที่ระดับ.01 โดยอาจารย์วุฒิปริญญาตรีดำเนินการมากกว่าอาจารย์วุฒิปริญญาโท อาจเป็นเพราะอาจารย์วุฒิปริญญาตรีส่วนหนึ่งเป็นผู้ที่เพิ่งสำเร็จการศึกษา บางส่วนมีอาวุโสและสอนนาน มีความเข้าใจเห็นใจนักศึกษา จึงมีการปรึกษาหารือให้นักศึกษามีส่วนในการกำหนดคะแนน ในขณะที่อาจารย์วุฒิปริญญาโทมีความมั่นใจในตนเองเห็นว่า การประเมินผลการเรียนผู้สอนเป็นผู้ที่กำหนดสัดส่วนคะแนนได้เหมาะสมที่สุด นอกเหนือจากนั้นอาจขึ้นกับลักษณะวิชาที่สอน หรือจำนวนอาจารย์ที่รับผิดชอบซึ่งอาจต้องสอนร่วมกันหลายคน การให้ผู้เรียนกำหนดสัดส่วนคะแนนด้วยเป็นเรื่องยุ่งยาก

การประเมินผลเนื้อหาสาระได้สัดส่วน อาจารย์และนักศึกษาเห็นว่า การประเมินผลเนื้อหาสาระได้สัดส่วนมาก แต่เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มสาขาวิชาพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยที่ อาจารย์และนักศึกษาในสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ เห็นว่า ได้มีการประเมินผลเนื้อหาสาระให้สัดส่วนมากกว่า อาจารย์และนักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ ถ้าพิจารณาในแง่ของกลุ่มสาขาวิชา

พบว่า ทั้ง 2 กลุ่มมีลักษณะการเรียนการสอนที่คล้ายคลึงกันคือ เน้นการเรียนภาคทฤษฎีและฝึกปฏิบัติพอ ๆ กัน แต่เหตุที่อาจารย์และนักศึกษายาบาลต่างเห็นว่า ได้ดำเนินการประเมินเนื้อหาสาระได้สัดส่วน อาจเนื่องจากขนาดของกลุ่มผู้เรียนที่จำกัดด้วยเกณฑ์บทวงที่กำหนดให้อาจารย์ในสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ สามารถดูแลและรับผิดชอบนักศึกษาในจำนวนน้อยกว่า โดยกำหนดสัดส่วนอาจารย์ประจำต่อนักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ไม่น้อยกว่า 1:8 ในขณะที่สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์กำหนดสัดส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษา 1:20 (ทบวงมหาวิทยาลัย ม.ป.ป. : 2) การประเมินผลจึงทำได้ทั่วถึงและได้สัดส่วนมากกว่า

การประเมินผลการสอน อาจารย์และนักศึกษาเห็นว่าดำเนินการปานกลาง และจากการสอบถามสถานภาพของอาจารย์พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 78.43) จัดให้มีการประเมินการสอนของตนเอง ในขณะที่มีอาจารย์เพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 21.57) ที่ไม่เคยทำการประเมินการสอนของตนเอง เป็นข้อที่น่าคิดว่า แม้อาจารย์ส่วนใหญ่จะตอบว่าได้จัดทำประเมินการสอนของตนเอง แต่ตัวอาจารย์และนักศึกษาต่างมีความคิดเห็นตรงกันว่า มีการดำเนินการดังกล่าวเพียงปานกลาง อาจเป็นเพราะอาจารย์ไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญที่จะประเมินการสอนอย่างจริงจัง ด้านนักศึกษาเองเห็นว่าอาจารย์ไม่ได้ทำการประเมินการสอนนัก นอกจากนี้พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยอาจารย์ในกลุ่มพยาบาลศาสตร์ เห็นว่า ได้ประเมินการสอนของตนเองมากกว่า อาจารย์ในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์ จากผลการสำรวจเอกสารพบตรงกันว่า ในสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางทั้งหมด ทางสถาบันจัดให้มีการประเมินผลการสอน โดยนำผลมาเป็นส่วนหนึ่งของประเมินผลการปฏิบัติงานและปรับปรุงการเรียนการสอน และเมื่อสัมภาษณ์เพิ่มเติม พบว่า เป็นนโยบายของสถาบัน/คณะวิชา เนื่องจากต้องการพื้นฐานในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพคณาจารย์

4.5 ความพึงพอใจด้านอาจารย์ประจำ

พบว่า อาจารย์และนักศึกษามีความพึงพอใจอาจารย์ประจำของสถาบันมาก ในความรู้ความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน ผลจากการวิจัยพบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 54.45) ทำงานในสถาบัน 1-5 ปี ในส่วนของวิชาที่ได้รับมอบหมาย อาจารย์ส่วนใหญ่สอนวิชาชั้นหรือวิชาเอกของสาขา (ร้อยละ 48.29) และสอนคนเดียวตลอดภาคการศึกษา

(ร้อยละ 48.63) ความรับผิดชอบในวิชาที่สอนดีมาก และอาจารย์ถึงต้องสอนในวิชาเดิมเป็นประจำ ความแม่นยำในหลักการ ทฤษฎีจึงมีมาก

ด้านความรู้ความสามารถในวิธีการสอนแบบต่าง ๆ นั้น อาจารย์เห็นว่าอาจารย์ในสถาบันส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถปานกลาง อาจเป็นเพราะเพิ่งจบมาใหม่ขาดประสบการณ์ในการสอน ยังคิดว่าตนเองมีแต่ความรู้ในทางหลักวิชา และอาจรู้จักวิธีการสอนแบบเดียว คือ การบรรยาย เพราะไม่ได้จบทางด้านการศึกษาโดยตรง จึงขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ในขณะที่ผลจากการวิจัยพบว่าอาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ (71.23) ได้รับการอบรม สัมมนา ด้านเทคนิควิธีการสอน อาจารย์อาจเห็นว่าเป็นเพียงการฟังบรรยาย ไม่ได้ฝึกปฏิบัติจริง ความเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถในวิธีการสอนจึงมีปานกลาง

ด้านการมีเวลาให้นักศึกษาของอาจารย์ประจำ อาจารย์มีความพึงพอใจมาก แต่นักศึกษากลับมีความพึงพอใจปานกลาง ถ้าพิจารณาในด้านของตัวอาจารย์ อาจารย์คิดว่า ตนได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถาม ปรีक्षा นอกชั่วโมงเรียนมาก และส่วนใหญ่ไม่ได้ไปไหน ในขณะที่นักศึกษามาพบอาจเป็นช่วงเวลาที่อาจารย์เพิ่งออกไปธุระ นักศึกษาไปหาเพียงหนึ่ง-2 คนก็ไม่พบ จึงเห็นว่า อาจารย์มีเวลาให้นักศึกษาปานกลาง เมื่อพิจารณาด้านการสอนแล้ว พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่มีชั่วโมงสอนโดยเฉลี่ยประมาณ 1-5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และใกล้เคียงกัน 6-10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ภาระงานด้านอื่นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 93.83) เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และรองลงมา (ร้อยละ 45.55) เป็นคณะกรรมการในระดับคณะ ประเด็นนี้อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้อาจารย์อาจไม่อยู่เนื่องจากการงานด้านอื่นๆ ด้านการมีเวลาให้นักศึกษานี้ มีวิธีแก้ไข คือ อาจารย์ควรจัดทำตารางเวลาที่แน่นอนติดให้นักศึกษาทราบพร้อมทั้งมีข้อความบอกในกรณีไม่อยู่ เพื่อให้ศึกษานัดหมาย และอาจารย์ควรปฏิบัติตามเวลาที่กำหนดอย่างเคร่งครัด ปัญหาดังกล่าวคงจะลดลง เพราะนักศึกษาที่มีโอกาสได้ติดต่อใกล้ชิดอาจารย์นอกห้องเรียน จะได้ผลทางการศึกษามากกว่าพวกที่ติดต่อสัมพันธ์น้อย (Robert Wilson 1975: 180)

4.6 ความพึงพอใจด้านอาจารย์พิเศษ

อาจารย์และนักศึกษามีความพึงพอใจความรู้ความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอนของอาจารย์พิเศษมาก จากการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในปัจจุบัน ซึ่งมีสถาบันถึง 26 แห่ง การแข่งขันด้านคุณภาพของสถาบันเป็นสิ่งสำคัญ ทุกสถาบันจึงต่างดึงตัวอาจารย์พิเศษที่มีความรู้ความสามารถมาสอน

อาจารย์และนักศึกษามีความพึงพอใจน้อยด้านการมีเวลาให้นักศึกษาของอาจารย์พิเศษ ที่เป็นเช่นนี้เป็นเรื่องปกติ เพราะอาจารย์พิเศษมีงานประจำต้องทำเช่นเป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ หรือทำงานในภาคธุรกิจ จะมาสถาบันได้เฉพาะในช่วงเวลาสอน

นอกจากนี้ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็น พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยอาจารย์และนักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์มีความพึงพอใจอาจารย์พิเศษ ในด้านการมีเวลาให้นักศึกษามากกว่าอาจารย์ในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และสาขาวิชาสังคมศาสตร์ อาจเป็นเพราะยังมีจำนวนสถาบันที่เปิดสอนในสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ไม่มากนัก ประกอบกับมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในสาขาดังกล่าวมาก การเชิญสอนจึงกระจายหลายคน ในขณะที่สาขาวิชาสังคมศาสตร์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ อาจารย์ที่มีชื่อเสียงมีจำกัด และมักจะเชิญสอนในบุคคลเดียวกับการมีเวลาให้กับการสอนจึงแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา

4.7 ความพึงพอใจด้านนักศึกษา

อาจารย์และนักศึกษา มีความพึงพอใจด้านทักษะในการใช้ภาษาไทยของนักศึกษานานกลาง อาจารย์คงเห็นว่า การที่นักศึกษามีทักษะสามารถในการใช้ภาษาไทยด้านการอ่าน พูด เขียน ในระดับดังกล่าวเหมาะสมกับระดับการศึกษา และนักศึกษาก็รู้จักประเมินสภาพตนเองว่า ทักษะในการใช้ภาษาไทยของตนเองไม่ถึงขั้นดีหรือดีมาก แต่ก็ไม่ด้อยเกินไป และเมื่อทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยอาจารย์วุฒิปริญญาตรี มีความพึงพอใจด้านนี้มากกว่าอาจารย์วุฒิปริญญาโท อาจเป็นเพราะอาจารย์วุฒิปริญญาโท ได้รับการศึกษาในระดับที่สูงกว่ามีประสบการณ์ในการเรียน โดยมองว่านักศึกษาในระดับปริญญาตรี น่าที่จะใช้ภาษาไทย

ได้ดีกว่าที่เป็นอยู่ ในขณะที่อาจารย์วุฒิปริญญาตรีมีการศึกษาในระดับใกล้เคียงกับนักศึกษา จึงอาจมองไม่เห็นความแตกต่างของความสามารถของนักศึกษามากนัก และความคิดเห็น อาจารย์และนักศึกษายังสอดคล้องกันอีก โดยเห็นว่า นักศึกษาสนใจทบทวนและต่อการศึกษา ปานกลาง เมื่อพิจารณาอาจารย์ในฐานะผู้สอน ขณะเข้าชั้นเรียนอาจมีปฏิกิริยาที่เกิดจากการสอนของอาจารย์ฝ่ายเดียว เช่น อาจารย์สอนบรรยายตลอด เปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถาม นักศึกษาก็ไม่ตอบหรือบางกลุ่มอาจคุยกันในชั้นเรียน จึงมองเห็นว่านักศึกษาทบทวนต่อ การศึกษาปานกลาง สำหรับนักศึกษาจากผลการวิจัยของสมหวัง ชัยตามล (2529: 65-73) พบว่า นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไม่ค่อยสนใจเรียนรู้ ขาดการใฝ่ใจในการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง ความรับผิดชอบต่อการเรียนและตนเองมีน้อย มีข้อสังเกตประเด็นหนึ่ง คือ จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่เข้ามาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่เลือก เรียนด้วยตนเองเพราะเห็นว่าทางสถาบันมีคณะวิชาที่ชอบ (ร้อยละ 39.23) จะเห็นว่า นักศึกษาเข้ามาเรียนด้วยความสมัครใจ แต่เพราะสภาพแวดล้อมในสถาบัน เช่น อาจารย์ หองเรียน เพื่อน และวัย ของตนเองทำให้นักศึกษามีความสับสนในบทบาท

อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยอาจารย์พึงพอใจน้อย ต่อทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษา ในขณะที่นักศึกษามีความพึงพอใจปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เป็นเรื่องทั่วไป เพราะนักศึกษาขาดการฝึกฝนและต่างเรียนในสถาบัน ระดับมัธยมศึกษาที่แตกต่างกัน และมักจะเป็นผู้ที่เข้าข้างตนเอง ประเมินว่าตนเองดี จึง เห็นว่าพึงพอใจในการใช้ภาษาอังกฤษปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอาจารย์วุฒิปริญญาตรีมีความ พึงพอใจทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษามากกว่าอาจารย์วุฒิปริญญาโท และเป็น เพราะอาจารย์วุฒิปริญญาตรีประเมินนักศึกษาจากตนเองเป็นหลัก คิดว่า นักศึกษามีความรู้ เพียงเท่านั้นเพียงพอแล้ว ในขณะที่อาจารย์วุฒิปริญญาโทได้เรียนและใช้ภาษาอังกฤษระหว่าง ศึกษาและอาจารย์บางส่วนจบการศึกษาจากต่างประเทศ จึงมองเห็นว่า ระดับการใช้ภาษา อังกฤษของนักศึกษายังไม่เป็นที่พึงพอใจมากนัก

4.8 ความพึงพอใจด้านการเรียนการสอน

อาจารย์และนักศึกษามีความพึงพอใจมาก และสอดคล้องกันในด้าน การกำหนดหน่วยกิตในแต่ละรายวิชาและเนื้อหาสาระในหลักสูตร ซึ่งเป็นเพราะการจัดทำ หลักสูตรมีขั้นตอนในการจัดทำ ผ่านการตรวจสอบจากคณะกรรมการหลายฝ่าย ทั้งจากระดับ ภาควิชา คณะ สถาบัน และทบวงมหาวิทยาลัย จึงต่างมีความเชื่อถือและพึงพอใจว่ามีความ เหมาะสมมาก

อาจารย์และนักศึกษามีความพึงพอใจแตกต่างกันในด้านความเข้มข้นของหลักสูตร โดยอาจารย์มีความพึงพอใจมาก นักศึกษามีความพึงพอใจปานกลาง ในกรณีของผู้สอน อาจเห็นว่า เนื้อหาที่สอนมีความเหมาะสม ครอบคลุมในเนื้อหาวิชาและระดับของผู้เรียน นักศึกษาพึงพอใจปานกลาง เป็นเพราะนักศึกษานิยามเนื้อหาที่ผู้สอนถ่ายทอด ซึ่งบางครั้ง อาจจะมีปริมาณมากหรือน้อยจนเกินไป นักศึกษาอาจมองเห็นไม่ชัดเจน

4.9 ความพึงพอใจด้านสภาพแวดล้อมสถาบัน

จากผลการวิจัย อาจารย์มีความพึงพอใจด้านความสง่า สวยงาม และสะอาด ของสถาบันเป็นลำดับแรก แม้จะอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เป็นเพราะสถาบัน เป็นส่วนหนึ่งที่บ่งบอกถึงความมั่นคง ความภาคภูมิใจของบุคคลที่ปฏิบัติงาน ในขณะที่นักศึกษา พึงพอใจความเป็นกันเองและความสัมพันธ์ของเพื่อนนักศึกษามาก การที่นักศึกษาเห็นความสัมพันธ์ของกลุ่มเพื่อนส่วนหนึ่ง วัลลภา เทพหัสดินฯ (2525: 48) กล่าวว่า "ลักษณะของ กลุ่มเพื่อน (Peer group) เป็นลักษณะของวัยรุ่นทั่วไปที่มีความต้องการที่จะอยู่ในกลุ่มอย่าง มีความสุข เพราะกลุ่มเพื่อนให้ความมั่นใจและยอมรับในพฤติกรรมต่าง ๆ ของเขา ทำให้ เขาสบายใจ มีความสุข" และอีกประการหนึ่ง เป็นเพราะเมื่อผู้สอนไม่มีเวลาให้มาก พอผู้เรียนจะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ที่สถาบัน เพื่อนจึงเป็นสิ่งมีค่าและมีความหมาย ในขณะ เดียวกันก็มีอิทธิพลอย่างมากด้วย (ไพฑูรย์ สีนลาร์ตน์ 2524: 47)

ผลจากการเปรียบเทียบความคิดเห็น พบว่า มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยอาจารย์วุฒิปริญญาตรี มีความพึงพอใจด้านห้อง เรียนและห้องสมุดมากกว่าอาจารย์วุฒิปริญญาโท การที่อาจารย์วุฒิปริญญาโทได้รับการศึกษา สูง มีประสบการณ์ในวงการศึกษามากขึ้น ย่อมส่งผลให้โลกทรรศน์กว้าง จึงประเมินได้ว่า

สภาพห้องเรียน ห้องสมุดควรจะมีเหมาะสมมากกว่าที่เป็นอยู่ ในขณะที่อาจารย์วุฒิ
ปริญญาตรีที่เพิ่งสำเร็จการศึกษาหรืออยู่ในสถาบันมานาน จนเห็นว่า สถานที่ที่เป็นอยู่เพียงพอ
และเหมาะสม

ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า มีความ
แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่กลุ่มอาจารย์และกลุ่มนักศึกษาสาชาวิชา
พยาบาลศาสตร์มีความพึงพอใจด้านความเพียงพอ ทันสมัย อุปกรณ์การเรียน ในระดับสูง
กว่าอาจารย์และนักศึกษากลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ และสาขาวิชาสังคมศาสตร์ ใน
แง่อุปกรณ์การเรียนการสอน ในกลุ่มสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มีแหล่งเงินทุนสนับสนุนและ
อุปกรณ์ การฝึกปฏิบัติจากโรงพยาบาลในเครือ จึงมีอุปกรณ์เพียงพอและทันสมัย ประกอบกับ
จำนวนนักศึกษามีไม่มากนัก เพราะถูกจำกัดด้วยเกณฑ์มาตรฐานทบวง สัดส่วนอุปกรณ์การ
เรียนการสอนจึงมีความเหมาะสม ในขณะที่สาขาวิชาสังคมศาสตร์มีผู้เรียนมาก อุปกรณ์การ
เรียนการสอนที่ใช้ร่วมกันมีอัตราการหมุนเวียนในการใช้สูง และส่วนใหญ่อยู่ในรูปของห้อง
ปฏิบัติการทางภาษาซึ่งสามารถใช้ได้นานโดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลง และสาขาวิชาวิศวกรรม
ศาสตร์ซึ่งสถาบันส่วนใหญ่ที่เปิดมักมีการเรียนการสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพรองรับ
บางส่วนอาจมีการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนร่วมกัน ซึ่งเป็นอุปกรณ์การสอนที่ใช้มานาน
ความทันสมัย เพียงพอ อาจมีในระดับน้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับสาขาพยาบาลศาสตร์

นอกจากนี้ยังพบว่า อาจารย์และนักศึกษามีความพึงพอใจ โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำ
สุดด้านสนาม ที่นั่งของสถาบันอาจเป็นเพราะการลงทุนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ต้องลง
ทุนด้านที่ดินสูง การใช้พื้นที่จึงต้องใช้สอยให้เป็นประโยชน์สูงสุด โดยเน้นด้านอาคารเรียน
ที่นั่งพักผ่อน อาจถูกให้ความสำคัญในระดับรองลงมา ซึ่ง เบอร์กควิส (Bergquist: 1981)
เป็นผู้ที่สังเกตเห็นความสำคัญของการจัดบรรยากาศในสถาบันใหม่ที่นั่งพักผ่อน ชุ่ม หรือโต๊ะ
เก้าอี้ เพื่อให้นักศึกษาได้ใช้เป็นที่พักผ่อนนอกชั่วโมงเรียน หรือนั่งทำงาน ซึ่งเขาเห็นว่า
เรื่องดังกล่าวมีความสำคัญ โดยเฉพาะคณาจารย์และผู้บริหารมักจะมองแค่การเรียนการ
สอนในห้องเรียน ห้องทดลองหรือห้องปฏิบัติการ แต่ในทัศนะของเขา "ประสบการณ์การ
เรียนที่ยิ่งใหญ่ สำคัญที่สุดของผู้เรียนมักจะเกิดนอกช่วงเวลาเรียนปกติ" จึงควรที่ผู้บริหาร
สถาบันจะต้องจัดบริเวณต่าง ๆ ในสถาบันให้มีบรรยากาศทางวิชาการ หรือมีที่นั่งพักให้นัก
ศึกษามากกว่าที่เป็นอยู่

ผลจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในสถาบันที่มีระยะเวลาในการดำเนินงานต่างกัน พบว่า อาจารย์และนักศึกษาในสถาบันที่อยู่ในสถาบันที่ดำเนินการหลัง พ.ร.บ. 2522 มีความคิดเห็นและมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนในสถาบันในระดับสูงกว่า อาจารย์และนักศึกษาที่อยู่ในสถาบันที่ดำเนินการก่อน พ.ร.บ. 2522 เกือบทุกด้าน เนื่องจากสถาบันที่ดำเนินการหลัง พ.ร.บ. 2522 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นสถาบันระดับวิทยาลัย จำนวนผู้เรียนต่อกลุ่มมีขนาดเล็ก เมื่อเทียบกับสถาบันที่ดำเนินการก่อน พ.ร.บ. 2522 ที่ส่วนใหญ่เป็นสถาบันระดับมหาวิทยาลัย ประกอบกับลักษณะและธรรมชาติของกลุ่มสาขาวิชา นับเป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลทำให้การจัดการเรียนการสอนเป็นที่พึงพอใจกว่า

ระดับบัณฑิตศึกษา

1. วัตถุประสงค์การเรียนการสอน

1.1 คุณลักษณะของนักศึกษาตามความมุ่งหมายของอาจารย์ นักศึกษามีความเห็นว่ อาจารย์มุ่งให้นักศึกษามีความสนใจแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ($x=4.1$) และมีความรู้ในทฤษฎีและหลักวิชามาก ($\bar{x}=3.88$) นับว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการแสวงหาความรู้ควบคู่กับการเน้นเนื้อหาวิชาเหมาะสมกับการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งวิทย์ วิศท เวทย์ (2530: 3-4) ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการว่า หมายถึง การเรียนการสอนที่เน้นให้ผลิตคิดทฤษฎีด้วยตนเอง และการสอนให้ผลิตสร้างทฤษฎีก็คือ การสอนโดยเสนอปัญหาให้ผลิตได้คิด เมื่อคิดแล้วอาจารย์ที่มีความรู้มาก อ่านมาก ก็จะเห็นว่าสิ่งที่ตอบมานั้นสมบูรณ์หรือไม่ ถ้ายังไม่สมบูรณ์ก็ถามต่อไปใหม่ ฉะนั้นการสอนที่เน้นกระบวนการจะต้องมีลักษณะที่ชวนให้ผลิตสงสัยในสิ่งที่ตนอ่านและฟัง แต่คุณลักษณะที่นักศึกษาเห็นว่าอาจารย์มุ่งสอน โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ปานกลางสอดคล้องกับความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาระดับปริญญาตรี คือ ความสามารถในด้านกล้าได้กล้าเสี่ยง ($\bar{x}=3.29$) การเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ส่วนใหญ่ผู้เรียนจะเป็นผู้ที่ทำงาน การมีคุณลักษณะดังกล่าวนี้ เหมาะกับการลงทุนด้วยตนเอง คือ การประกอบอาชีพอิสระ และการที่อาจารย์มุ่งสอนให้มีความสนใจแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ประกอบกับมีความรู้ในทฤษฎีหลักวิชา เป็นการเสริมสร้างความคิด

วิเคราะห์ ตริตรอย่างมีเหตุผล คุณลักษณะดังกล่าวจึงมีเพียงปานกลางในความคิดเห็นของนักศึกษา

2. การประกอบอาชีพ จากผลการวิจัยพบว่า อาชีพที่อาจารย์มุ่งสอนมากที่สุด คือ การทำงานเอกชน ($\bar{x}=4.37$) และประกอบอาชีพอิสระ ($\bar{x}=4.06$) เนื่องจากวัตถุประสงค์ของสถาบันและลักษณะของสาขาวิชา ที่เน้นให้ผู้เรียนประกอบอาชีพทางภาคเอกชนมากกว่าการรับราชการ จึงพบว่านักศึกษาเห็นว่า อาจารย์มุ่งสอนให้ประกอบอาชีพรับราชการ ($\bar{x}=2.57$) โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ด้านการเรียนการสอน นักศึกษาเห็นว่า อาจารย์ให้นักศึกษาทำการบ้าน งาน รายงาน มาก ($\bar{x}=4.01$) เป็นเพราะการเรียนการสอนในระดับนี้เน้นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ซึ่งตรงกับจุดมุ่งหมายในการมุ่งให้นักศึกษามีคุณลักษณะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การให้งาน การบ้านมาก ทำให้นักศึกษาต้องอ่าน คิด และทำมาก เพราะการศึกษาในชั้นนี้ มิใช่แบ่งเล็งในด้านปัญญา ความรอบรู้ในวิทยาการ ยังต้องเน้นให้เป็นนักคิด นักค้นคว้า และนักวิจัย เป็นสำคัญ (อ่ำไพ สุจริตกุล 2523: 142) และพบว่ามีการให้นักศึกษา ศึกษาหรือดูงานนอกสถานที่น้อย ($\bar{x}=2.27$) อาจเนื่องจากการเรียนการสอนอยู่ในภาคค่ำและผู้สอนเป็นอาจารย์พิเศษเกือบทั้งหมด นักศึกษาส่วนใหญ่มีงานประจำที่รับผิดชอบในช่วงเวลาปกติ การที่จะพาไปทัศนศึกษาดูงานนอกสถานที่กระทำได้ยาก เพราะทุกฝ่ายมีต่างมีภาระงานของตน

4. ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน นักศึกษาเห็นว่า ข้อสอบส่วนใหญ่เน้นความเข้าใจและการนำไปประยุกต์ใช้มาก ($\bar{x}=3.75$) เป็นการสนับสนุนผลการวิจัยที่นักศึกษาเห็นว่า อาจารย์มุ่งให้นักศึกษารู้จักคิดวิเคราะห์ และการเปิดโอกาสให้นักศึกษาประเมินการสอน ($\bar{x}=3.07$) โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด นักศึกษามีความคิดเห็นการที่ผู้สอนส่วนใหญ่เป็นอาจารย์พิเศษ เป็นผู้ที่มีเกียรติ มีความรู้ การที่อาจารย์พิเศษให้นักศึกษาประเมินการสอน จึงอาจมีเพียงระดับหนึ่ง

2. ความพึงพอใจ

2.1 ด้านอาจารย์ประจำ นักศึกษามีความพึงพอใจความรู้ ความแม่นยำในเนื้อหาวิชาของอาจารย์มาก ($\bar{x}=3.90$) จากการสอบถามเจ้าหน้าที่บัณฑิตศึกษาในบาง

สถาบันเพิ่มเติม พบว่า อาจารย์ประจำที่สอนในระดับบัณฑิตศึกษาจะสอนในวิชาพื้นฐาน ซึ่งอาจจะสอนก่อนที่เปิดเรียนจริง เพื่อเป็นการปูพื้นฐานความรู้และบางส่วนสอนในวิชาเน้นทางทฤษฎีในสาขาที่ผู้สอนจบโดยตรง อาจารย์มีความรู้และเอาใจใส่ ค้นคว้าหาความรู้มากนักศึกษาจึงเห็นว่า อาจารย์มีความรู้มาก นอกจากนี้นักศึกษาเห็นว่าอาจารย์มีเวลาให้นักศึกษา ($\bar{x}=3.16$) โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดซึ่งอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง สาเหตุหนึ่งมาจากตัวผู้เรียนส่วนใหญ่ทำงาน จะมาพบอาจารย์ได้เฉพาะเวลาเย็น ค่ำ หลังเลิกเรียน อาจารย์ประจำมีภาระงานด้านอื่น จะอยู่เฉพาะชั่วโมงที่สอน จึงมีเวลาให้นักศึกษาพบปะปานกลาง

2.2 ด้านอาจารย์พิเศษ นักศึกษามีความพึงพอใจมากด้านความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชาที่สอน ($\bar{x}=4.24$) และพึงพอใจปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในด้านการมีเวลาให้นักศึกษา ($\bar{x}=2.51$) อาจารย์พิเศษที่ทางสถาบัน เชิญมาสอนในระดับบัณฑิตศึกษานั้นเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์สูง ในขณะเดียวกันบางท่านอาจสอนระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษาในหลายสถาบัน ประกอบกับมีภาระงานด้านอื่น จึงเป็นธรรมดาที่มีเวลาให้ผู้เรียนปานกลาง

2.3 ด้านนักศึกษา นักศึกษามีความพึงพอใจในการใช้ภาษาไทยมาก ($\bar{x}=3.68$) เมื่อเทียบกับทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษ ที่นักศึกษาพึงพอใจความสามารถด้านนี้ปานกลาง ($\bar{x}=2.78$) เนื่องจากกระบวนการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา เป็นการค้นคว้า ส่วนหนึ่งนักศึกษาต้องหาความรู้ และแหล่งความรู้มักจะเป็นตำราภาษาต่างประเทศ ตลอดจนการสอนของอาจารย์อาจมีเอกสารประกอบการสอนบางรายวิชา เป็นภาษาต่างประเทศ นักศึกษาอาจประเมินความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของตนว่า มีเพียงปานกลาง ในขณะที่ภาษาไทยมีในระดับมากกว่า และจากผลการวิจัยของสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2523: 117-127) พบว่า ปัญหาของการบัณฑิตศึกษาในทัศนะของคณาจารย์บัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ด้านหนึ่งก็คือ นิสิตขาดทักษะในการใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 ด้านการเรียนการสอน โดยทั่วไปนักศึกษาพึงพอใจการกำหนดหน่วยกิตในแต่ละรายวิชา ($\bar{x}=3.81$) นักศึกษาอาจเห็นว่า จำนวนหน่วยกิตเหมาะสมกับเวลาเรียน และผ่านการกลั่นกรองความเหมาะสมหลายกระบวนการ จึงพึงพอใจมาก แต่ประเด็นที่น่าพิจารณา คือ สภาพการเรียนการสอนโดยภาพรวม นักศึกษาพึงพอใจเพียง

ปานกลาง ($\bar{x}=3.24$) อาจเนื่องจากนักศึกษามีความคาดหวังในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมาก แต่ในหลายด้านไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง จึงพึงพอใจด้านดังกล่าวปานกลาง

2.5 ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน นักศึกษามีความพึงพอใจความสัมพันธ์ของเพื่อนนักศึกษามาก ($\bar{x}=3.92$) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า สิ่งที่นักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 34.94) พึงพอใจมากที่สุดในสถาบันคือ เพื่อนที่เรียนด้วยกัน เพื่อนยังมีอิทธิพลและมีความสำคัญต่อการเรียนของนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา เช่นเดียวกับระดับปริญญาตรีและนักศึกษายังพึงพอใจขนาด แสง เสียงของห้องเรียนมาก ($\bar{x}=2.68$) จากผลการสำรวจสถาบัน พบว่า ห้องเรียนในระดับบัณฑิตศึกษามีการจัดแยกเป็นสัดส่วนเฉพาะมีการติดตั้งเครื่องปรับอากาศ มีโต๊ะ เก้าอี้ อำนวยความสะดวกต่อการเรียนในรูปแบบต่างๆ นักศึกษาจึงพึงพอใจมาก ในขณะที่นักศึกษาพึงพอใจบริการด้านต่าง ๆ ของสถาบัน เช่น ทุนการศึกษา แนะแนว สวัสดิการ ปานกลาง ($\bar{x}=2.68$) เป็นเพราะการเรียนในระดับนี้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีงานทำเกือบทุกคน ประกอบกับการจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาค่อนข้างอยู่ในเชิงธุรกิจ เรื่องดังกล่าวทางสถาบันอาจยังไม่ได้จัดทำอย่างจริงจัง นักศึกษาจึงมีความพอใจปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

การจัดการเรียนการสอน จะมีการพัฒนาหรือปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใด ผู้บริหารและคณาจารย์ในสถาบัน เป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจหรือดำเนินการ ได้ดีที่สุด จากผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอแนะการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนดังนี้

1. กระบวนการคัดเลือกนักศึกษา หลังจากที่ทางสถาบันได้ดำเนินการคัดเลือกนักศึกษาตามวิธีการแล้ว ควรจะมีการจัดทดสอบความรู้พื้นฐานในวิชาพื้นฐานที่นักศึกษาจะต้องใช้เรียนต่อเนื่องในระดับสูง เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ เพราะจากผลการวิจัยพบว่าอาจารย์และนักศึกษาต่างมีความพึงพอใจน้อยต่อทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษ เช่นการพูด การอ่าน การฟังและการเขียน และควรจัดให้มีการศึกษาวิชาที่นักศึกษาสอบไม่ผ่าน โดยเป็นวิชาที่เรียนก่อนศึกษาในวิชาหลักสูตร หรือเรียนควบคู่ไปกับการเรียนปกติ ซึ่งควรจะมีการ

ดำเนินการอย่างจริงจัง โดยเฉพาะนักศึกษาส่วนใหญ่มุ่งหวังจะทำงานในภาคธุรกิจ จึงควรมีการเตรียมตัวด้านภาษาอังกฤษให้มาก

2. การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน

2.1 ควรพิจารณาสภาพห้องเรียน ห้องสมุด อุปกรณ์การเรียนของสถาบันอย่างจริงจังว่า ปัจจุบันมีความเพียงพอ ทันสมัย อำนวยประโยชน์ในการใช้อย่างเต็มที่แก่ผู้เรียนหรือไม่ โดยเฉพาะสถาบันที่ดำเนินการเปิดสอนก่อน พ.ร.บ. 2522 เพราะผลจากการวิจัยพบว่า ทั้งอาจารย์และนักศึกษาที่อยู่ในสถาบันที่ดำเนินการจัดตั้งหลังพ.ร.บ. 2522 มีความพึงพอใจในด้านห้องเรียน ห้องสมุด อุปกรณ์การเรียนการสอนของสถาบันมากกว่าอาจารย์และนักศึกษาที่อยู่ในสถาบันที่ดำเนินการก่อน พ.ร.บ. 2522 และอาจเป็นข้อคิดกับผู้บริหาร ที่อยู่ในสถาบันที่เพิ่งเริ่มเปิดดำเนินการให้ตระหนักถึงความสำคัญในด้านดังกล่าว เพราะนอกจากจะได้รับการตรวจสอบหรือควบคุมมาตรฐานจากทบวงมหาวิทยาลัยแล้ว ส่วนหนึ่งยังมีผลต่อความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาในสถาบัน รวมทั้งส่งผลถึงความภาคภูมิใจหรือรักที่จะอยู่หรือศึกษาในสถาบันมากขึ้น

2.2 ควรจัด ให้มีที่นั่งพักผ่อนหรือนั่งทำงานของนักศึกษาในบริเวณสถาบันให้มากขึ้น เพราะจากการศึกษาความคิดเห็น พบว่านักศึกษาและอาจารย์พึงพอใจด้านที่นั่งพักในสถาบันน้อย การจัดที่นั่งเพิ่มอาจจะทำได้ในบางสถาบันที่มีบริเวณ แต่สำหรับสถาบันที่มีพื้นที่ใช้สอยจำกัด ควรที่จะมีห้องพิเศษโดยเฉพาะให้นักศึกษาเข้าไปทำงานหรือทำการบ้าน อันเป็นการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

3. การพัฒนาคณาจารย์ ทางสถาบันส่วนใหญ่จะมีโครงการพัฒนาคณาจารย์ในหลายรูปแบบ เช่น การส่งอาจารย์ฝึกอบรม สัมมนา ดูงาน หรือศึกษาต่อในระดับสูงแต่ประเด็นหนึ่งที่ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะ คือ ควรจะมีการปลูกฝังหรือสร้างเจตคติที่ดีต่อความเป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน นอกเหนือจากการพัฒนาคณาจารย์ด้านความรู้ความสามารถในวิชาชีพ เพราะอาจารย์บางส่วนอาจยังไม่เข้าใจภารกิจและหน้าที่ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนชัดเจน เพราะฉะนั้นควรที่ผู้บริหารจะจัดให้มีการอบรม พบปะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความต้องการหรือถ่ายทอดปัญหาการเป็นคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในระดับคณะ สถาบัน หรือระหว่างสถาบันเพราะจะทำให้ผู้บริหารทราบปัญหา

หรือข้อคิดจากคณาจารย์ เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาเป็นองค์ประกอบการตัดสินใจบริหารงานวิชาการให้พัฒนายิ่งขึ้น

นอกจากนี้ควรที่จะให้ความรู้แก่คณาจารย์ในด้านนิสิตนักศึกษา เพราะจากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ได้รับการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการเรียนการสอนมากที่สุดร้อยละ (71.23) ในขณะที่ได้รับการอบรม สัมมนา ด้านนิสิตศึกษาน้อยที่สุด (ร้อยละ 16.78) เพราะจากผลการศึกษาของโคแกน (Cogan 1957 : 136-139) พบว่า ความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาจะมีอิทธิพลต่อความสนใจในวิชาที่เรียนทำให้การเรียนของนักศึกษาดีขึ้น ประเด็นดังกล่าวควรที่จะมีการเสริมความรู้แก่คณาจารย์ในด้านนิสิตนักศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

4. ด้านนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาทั้งระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโทมีความพึงพอใจเพื่อนนักศึกษาในสถาบันมากที่สุด เพราะฉะนั้นทางสถาบันหรือคณาจารย์ควรจะใช้ความสัมพันธ์ดังกล่าวให้เป็นประโยชน์ ในการสนับสนุนให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรมร่วมกัน และเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่ากับศิษย์ปัจจุบัน ให้มีความสัมพันธ์เพื่อประโยชน์ในการสร้างชื่อเสียงของสถาบันในวงการทำงานเพื่อเป็นช่องทางในการส่งนักศึกษาไปฝึกงานหรือเป็นช่องทางหางานทำเมื่อสำเร็จการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อประกอบแนวทางการวางแผนอุดมศึกษาระยะยาวมีดังนี้

1. ทบวงมหาวิทยาลัย ควรให้การสนับสนุนต่อนโยบายการให้ความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษา เอกชน ในด้านการใช้อุปกรณ์การศึกษาในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยเฉพาะสถาบันที่เปิดสอนใหม่ที่เน้นสอนทางกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ แพทย์ศาสตร์และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ เพราะผลการสำรวจสถาบันพบว่าสถาบันบางแห่งยังต้องพึ่งพาใช้ห้องปฏิบัติการร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาอื่น และจากการสอบถามและสัมภาษณ์ยังพบว่า การติดต่อขอความร่วมมือในการใช้สถานที่ อุปกรณ์การศึกษาร่วมกันมักเป็นไปในลักษณะความสัมพันธ์ส่วนตัว มากกว่าการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการอย่างจริงจัง

2. ทบวงมหาวิทยาลัยควรมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาคณาจารย์และนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เอกชนในสาขาวิชาที่เปิดสอนใหม่ โดยเฉพาะสาขาวิชาวิทยาศาสตร์

และสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ เพราะจากผลการวิจัยพบว่า ทั้งอาจารย์และนักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาดังกล่าวมีความพึงพอใจในสาขาของตนเองในระดับต่ำกว่าสาขาวิชาอื่น ๆ ในด้านการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ การประเมินผลการเรียนการสอน อุปกรณ์การเรียนการสอนและห้องสมุด ซึ่งสามารถแยกพัฒนาได้ดังนี้

2.1 ด้านอาจารย์ ควรมีการจัดอบรม สัมมนาอาจารย์ที่สอนในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ร่วมกับอาจารย์ที่สอนสาขาวิชาดังกล่าวของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ เทคนิคการสอน ตลอดจนวิธีการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

2.2 ด้านนักศึกษา ควรมีนโยบายสนับสนุนให้มีโอกาสศึกษาร่วมกับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เช่น ให้นักศึกษาที่เรียนดีสามารถเลือกเรียนบางรายวิชาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ หรือฝึกงานร่วมกัน โดยมีทบวงมหาวิทยาลัยเป็นผู้ประสานงานอันเป็นการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนใน 2 สาขาวิชาดังกล่าว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเฉพาะกลุ่มสาขาวิชาที่กำลังเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เช่น พยาบาลศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์

2. ควรมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของสถาบันที่เปิดดำเนินการหลัง พ.ร.บ. 2522 โดยพิจารณาองค์ประกอบด้านสถานที่ตั้งและลักษณะความเป็นเจ้าของสถาบันประกอบ